

■ 11 Mart
2016 Cuma
■ Sayı: 23
■ 3 TL

HAFTALIK
SİYASİ DERGİ

BOYUN EGME

Aydınlanma Hareketi ve mücadeleye dair

Yaptığı çağrıyla dikkat çeken Aydınlanma Hareketi'ne ilişkin ilgi ve sorular İzmir toplantısından sonra daha da arttı. Biz de merak edilenleri çağrı metninin ilk imzacılarından, Komünist Parti MK üyesi Kemal Okuyan'a sorduk.

GERİCİLERDEN GERİCİ BEĞENMEK ZORUNDA MIYIZ?

GÜL BAHÇESİ VADETMIYORLAR | HASTA ADAMIN MİRASI PAYLAŞILIYOR | ALMAN SİYASETİNDE SARSINTI | YAĞMADAN KÖPRÜ, BÖREKTEN MAKET... | ABD'DE 'RADİKALLER' ZAMANI MI?

BİRAZ UMUT VER?

Türkiye tarihi bir mücadeleler mezarlığı... Bu mezarlığa yakın zamanda Haziran Direnişi de gömüldü. Haziran Direnişi, sadece birkaç haftaya sığan bir "Taksim Gezi Parkı Direnişi" değildi. Öncesi de sonrası da vardı ve Taksim boşaltıldıktan, devlet geride ölümler bırakarak ve bırakmaya devam ederek asayişini sağladıktan sonra da sürdü.

"Yavaş yavaş, alıştıra alıştıra, zamana yayararak söndürüldü" demek mümkün değil. Aylar sonra Berkin Elvan'ın cenazesinin Haziran Direnişi içinde büyük ve görkemli bir halk hareketi olduğunu pekâlâ söyleyebiliriz. Cenazeden sonra hızlı bir manevrayla hareketin "sandığa" itişirildiğini, o gün yaşananların "aman adamlar seçimleri iptal edecekler, sokağa çıkıp provokasyona gelmemeli" tatavası için değerlendirildiğini ekleyerek. Ve bir de şu notu düşerek: Flamasız Gezi türü sembolik zorlamalarla pekiştirilen politik yön ve akılcı liderlik sorunu sürecin bütün aşamalarında belirleyici rol oynadı.

Yakın tarihimiz bir mücadeleler mezarlığı ve bunun için hayıflanacak halimiz yok. Her şeye rağmen mücadele ediyor toplum, teslim olmuyor. Geride bıraktığımız bunca direniş varsa, bu aynı zamanda boyun eğmediğimizi gösteriyor.

Ve egemenlerin en güçlü oldukları, en yaprak kıvılcıdamaz zamanlarda bile yaşadıkları "yönetememe korkusunu" da açıklıyor.

Geride bıraktığımız "yarım kalmış" hamlelerin olumsuz sonucu ise açık: Bir şey değişmiyor, bir işe yaramıyor, bundan da bir şey çıkmıyor hissi.

Bunun yarattığı olumsuz sonuç ise "boyun eğmeyen" halkın, örgütlenmek ve mücadele etmek yerine "umut aramaya" yönelmesi.

Şurada umut var mı? Buradan bir şey çıkar mı?

Bu ülkede şu anda umut verici olan sadece iki şey var:

Birincisi, gericilik bilek güreşini hiçbir zaman kazanamıyor. Bir gün bir otobüs durağında, bir gün bir okulun önünde, bir gün bir meyhanede... Kavga sürüyor, insanlar zorbalıkla, gericilikle, çürümeyle kavga ediyorlar.

İkincisi, işçi sınıfının bağımsız, devrimci politik örgütlenmesi sürekliliğinin, kalıcılığının, mücadeleciliğinin ve becerilerinin garanti altında olduğunu gösteriyor.

Herhangi birinden vazgeçenlerin ormanda umut avcılığına çıkmaktan başka bir seçeneği kalmıyor.

Şu aralar Komünist Partililer kendilerine "umutlanalım mı" diye soranlara gülümüyor ve cevap veriyor: Umudlanalım!

Buradayız ve kavgadan kaçmıyoruz.

 KOMÜNİST PARTİ

Bize Gül bahçesi vadetmiyorlar

LAİKLİK DENİYORSA, GERİCİLİKLE MÜCADELE DENİYORSA, BUYURUN SAHAYA DİYORUZ O ZAMAN. ÖYLE TUMTURAKLI LAFLARLA BU İŞLERİN YÜRÜMEYECEĞİ ÇOKTAN BELLİ OLDU. BU DAVETE KİMLERİN İCABET EDECEĞİ DE...

Haziran Direnişi'nden sonra verilen aranın sonuna yaklaştık artık, bu anlaşılıyor. Düzen siyasetinde yaşanan tıkanma ve çıkışsızlık, 2013 yazında haddi bildirilen, şimdi tekrar gemi azya alan dizginsiz gericilik değil sadece bize bunu söyleten; Haziran'ı yaratan dinamiklerdeki hareketlenme aynı zamanda.

Direnşimizi düzenin restorasyonuna siva yapma çabalarına, pek solcu bir kılıfla, solu tasfiye etme süreci eşlik etmişti, ama gelin görün ki bu plan memleket gerçeklerine çarpınca elde bilindik kapı arkası pazarlıkları ve "kimi başkan yaptıracağız şimdi o zaman?" sorusu kalmış görünüyor.

Bugün aydınlanma mücadelesini yükseltmek için öne atılan bir hattın dışındaki solun, sudan çıkmış balığa dönmesinde şaşırarak bir şey yok. Kendi öz gücüne ve siyasetine değil de, Tayyip'in günü geldiğinde ineceğini yıllar öncesinden ilan ettiği "demokrasi treni" misali "bir gün biz de iner ama o zamana kadar yol alırız" düşüncesiyle binilen başkasının trenlerine bel bağlayanların, bugün değilse yarın duvara toslayacakları çok belliydi.

Burjuva siyasetinde ilkesizlik zaten bir ilkedir, onlara koymaz. Başka türlü olamaz da zaten. Ama sol bunun anti tezi olduğu için de sol değil midir aynı zamanda. Öyleyse buraya elini veren sol, artık 'solunu' kaptırmış görünüyor.

Biz kaptırmadık!

Direnş'in ardından açılan parantez kapanıyor dedik; nasıl açılacağını belirleyecek olanlar, tüm bu süreçte doğrudan durmayı başarıp şimdi bir adım öne atılanlar olacak. Düzen siyasetinin ve buraya eklemelenenlerin hiç itibarının kalmadığı bir anda, kılıcımızı en gerçek ve yakıcı soruna attığımız şimdiden anlaşıldı.

'GÜL'LER BAHÇESİ

Erdoğan ve şürekası için çember gittikçe daralırken, Gül-Arınç ikilisinin kendi günlerini bekledikleri belli. Abi Demirtaş'ın ve Cemil Bayık'ın, Gül'ün başkanlığına bile destek verebiliriz yollu açıklamaları bir eşiğin artık aşıldığını

gösteriyor.

Türkiye AKP'nin deli gömleğine sığmaz dediğimizde kulaklarını tıkayanlar, Haziran'da yanlıklarını doğrudan halkın kendisinden almışlardı. Aynı şeyi söylemeye devam ediyoruz: Abdullah Gül ve Bülent Arınç, AKP'nin ta kendisidir ve Türkiye buraya sığmaz.

3 yıl içinde AKP'yi Erdoğan'la özdeşleştirmeyi, nefreti ona odaklamayı başardılar. Oysa Haziran'ın "Hükümet İstifa" sloganı bunun çok ötesine işaret ediyordu. Biz buradan tutup devam ediyoruz. Ülkenin bu karanlığa sığmama- cağını, gericilerden gericilik beğenmek zorunda olmadığımızı bilerek...

Kör öldü badem gözlü oldu misali, şimdi CHP bile laikliği hatırlamak zorunda kalıyor.

Ama dostlar alış verişte görsün ayarında edilen lafların ötesine geçip de, gerçek bir mücadeleye girişmeleri mümkün değil. Niyetleri de yok zaten...

Hem nasıl olsun ki; imam hatipleşmelere karşı durmadan, gerici müfredatlara savaş açmadan, zorunlu din derslerine, memleketi örümcek ağı gibi sarmış tarikatlere, cuma namazı izinlerine, diyanet saçmalığına sesini çıkarmadan...

Artık imaj çalışmalarıyla, göstermelik Atatürkçülük nutuklarıyla aydınlanmacı geçinme dönemi bitti. İyiki de bitti. Şimdi laiklik ve aydınlanma için gerçek bir mücadele vermenin zamanı çünkü.

Gül ve Arınç'tan söz etmiyorum bile, kırk yıllık tescilli gericilere de makyajın bir sınırı var. En azından biraz rahatlarız diye düşünen varsa, çevresine tekrar baksın ve ülkenin kılcal damarlarına kadar örgütlenmiş bu gericiliğin sadece Tayyip'le ilgisi olmadığını görsün.

Azı, birazı kalmadı bu işin.

PEKİ ONLAR DA GİDECEK Mİ?

Erdoğan, söylendiği kadar kolay olmayacağı belli ama velev ki gitti, onunla birlikte ülkeyi tıka basa dolduran cihatçı sürülerinin, her mahalleye kondurulan imam hatiplerin, kendi başına bir devlet haline gelen Diyanet'in, dört bir yanını saran cemaatlerin, tarikatlerin falan yok olacağını mı sanıyoruz?

Öyleyse hemen bir yüzümüze su çarppıp tekrar düşünmekte fayda var. Çünkü hiçbir yere yok olmayacaklar, aksine bir kısmı memnun bile olacak. Çünkü gericiliğe karşı biriken öfke dincecek, onlar da dikkat çekmeden tekkelerini döndürmeye devam edecekler. Nasılsa atı alan Üsküdar'ı geçti. Aynı anda bir kısım liberalin "hepimiz kardeşiz" türküsünü söyleyeceğiyse kesin. Erdoğan'a açık ya da gizli muhalefet eden bir çok cemaatin olduğunu biliyoruz, bunların da Gül-Arınç kalkışmasında rol üstlenmeyeceklerini sanmak saflık olur.

Her neyse, laiklik deniyorsa, gericilikle mücadele deniyorsa, buyurun sahaya diyoruz o zaman. Öyle tumturaklı laflarla bu işlerin yürümeceği çoktan belli oldu. Bu davete kimlerin icabet edeceği de: Çocuğunu gönül rahatlığıyla gönderebileceği bir okul bulamayan anneler babalar, sokakta güvenli bir şekilde gezemeyen kadınlar, öğle arasında namaza zorlanan, patronun "sadakasına" mecbur edilen emekçiler, cemaat yurtlarına, mahalle baskısına mahkûm edilen gençler, iktidar tarafından mürted ilan edilen Aleviler ve sokaklarında cihatçı katillerin cirit attığı bir ülkede yaşamak istemeyen memleketin tüm insanları...

İsteyen hâlâ düzen siyasetinin ittifak tartışmalarında, alicengiz oyunlarında ikbal aramaya devam edebilir. Gericiliğe Karşı Aydınlanma Hareketi bu gidişata dur demek için yola çıktı. Ben de varım diyenlerin sayısı gittikçe artıyor.

■ Volkan Algan

Meğer hizip kavgasıymış

TÜRKİYE'DE İHTİYAÇ DUYULAN HİZİP MÜCADELESİ DEĞİL, SINIF MÜCADELESİDİR. ÇÜNKÜ HİZİPLER BİRLİKTE OLUŞTURDUKLARI BÜTÜNÜN SELAMETİ İÇİN VE O BÜTÜNÜN ÇIKARLARINI EN İYİ KİMİN KORUYACAĞINA İLİŞKİN BİR REKABET İÇİNDEDİRLER.

Selahattin Demirtaş'ın ağabeyi Yeni Özgür Politika'da, başkan Abdullah Gül olsun demiş. İki yıl boyunca kardeşi "seni başkan yaptıracağız" sloganıyla radikal demokrasiyi tepe noktasına taşımış olsun; bu sözler başkanlık sistemine karşı büyük demokrasi mücadelesinin mottosu olarak kabul edilsin... Sen iki yıl sonra kalk başkan adayını açıklayıver!

"Biz söylemiştik" demek için ortada çıplak gözle seçilmesi imkânsız bir olay olması gerekir. Yani, yalnızca tevazudan değil, bir de sözcükler ve sözcüklerin sözlük anlamı kabak gibi ortada durduğu için, bizim bu durumu çok önceden tespit etmiş olmamızın bir değeri olamazdı. Başkaları görmüyor veya başkaları en yalın gerçeği tersyüz edip kitlelere yutturuyor diye, aklını az buçuk korumak deha örneği olarak yansıtılmamalıdır.

BAŞKA BAŞKAN İSTİYORUZ

Bizim açımızdan durum budur. "Seni başkan yaptırmayacağız" lafını "başkanlık sistemine karşıyız" diye sunmak, anlamak ve anlatmak için herhangi bir neden yoktur. Kürt milliyetçi siyasetçileri yer yer "başkanlık sistemine karşıyız" açıklığında konuşmuş da olabilirler; ama öyleyse, ana slogan o açık sözlerden türetilmeliydi. Ana sloganın manası "başka başkan istiyoruz"dur ve 2016 Mart ayı itibariyle tercih edilen kişi de ilan edilmiştir.

Nurettin Demirtaş'ın bir gazetede yazıyor olması ve akrabalık ilişkisi sözlerinin ne derece kimi bağladığı konusunda yeterli veri sunmuyor. Siyasette feodal bağ sisteminin varsayılması hiç olmaz. Cemil Bayık da bunu düşünmüş ve yetkili bir isim olarak konuya daha sıkı bir boyut katmış bulunuyor. AKP muhalefetine yöneltilen açık ittifak önerisiyle ağabey Demirtaş'ın başkanlık konusundaki mesajı kolaylıkla yan yana getirilebilir.

İttifak önerisinin kriteri de formüle edilmiş bulunuyor.

Bir; 2002 AKP'si demokratik bulunmaktadı. İki; demokratiklik Kürt sorunuyla ve yalnızca Kürt sorunuyla ölçülmektedir. Üç; 2002 konseptine sadık ve Kürt sorununda çözüm yanlısı bir akıma destek verilecektir.

Kürt ulusalcıları yıllarca Erdoğan'ın böyle olduğunu varsaymışlardır. Yanılmadıklarını, değişenin Erdoğan olduğunu söylemek bir seçenektir.

Kürt ulusalcıları yalnız değildir. Emperyalizm 2002'cidir. Sağ ve sol liberaller

2002'cidir. Büyük sermaye, TÜSİAD 2002'cidir. Sosyal demokrasi en azından Kemal Derviş bağlantısı üstünden 2002'cidir.

2002 PARTİSİ...

Meğer Kürt ulusalcılığı da 2002 partisinin parçasıymış ve Türkiye'yi hallaç pamağı gibi atan kavgalar bir iç sorun, bir hizip kavgasından ibaretmiş!

Parçalar birbirini bari artık 2016 Mart'ında bütünlesin! Emperyalizm Türkiye ekonomisinin kara deliklerinin içine elbette emekçiler gömülecekti büyük sermayeye göre. Liberaller bunu demokrasi olarak sattı. Sosyal demokrasi ve -eksik kalmasın- Türk milliyetçiliği operasyonun resmi muhalefeti olarak işlev üstlendi. Kürt ulusalcılığına ise, birinci olarak, bütün bunların önemli olmadığı, asıl önem taşıyanın ulusal sorunun çözümü olduğu fikrini yaymak ve ikinci olarak da olası bir sınıfsal muhalefeti tıkamak düştü. Koca koca kamu emekçisi sendikaları, koca koca meslek

odaları, kökleri 1960'ların sonlarına uzanan ve zaman zaman siyasal ağırlık sahibi olmuş devrimci demokrat hareketler... sahi neredeler?

Türkiye'de ihtiyaç duyulan hizip mücadelesi değil, sınıf mücadelesidir. Çünkü hizipler birlikte oluşturdukları bütünün selameti için ve o bütünün çıkarlarını en iyi kimin koruyacağına ilişkin bir rekabet içindedirler. Bu rekabet, zamana ve mekâna göre ölümcül olabilir pekâlâ. Yani rekabet dediğimiz şey, insanların yaşamı söz konusu olduğunda bir ılımlılık anlamı içermez. Bütünün çıkarlarını kimin en iyi koruduğunun yanıtı kanla, katliamla verilir. Başkan adayları tereddütsüz birbirlerini öldürebilirler veya halkı kıırarak birbirlerine mesaj verebilirler. Hizip mücadelesi şiddet ve dehşet üretir.

Meselemiz politiktir ve Türkiye'de ihtiyaç duyulan şey sınıf mücadelesidir! Bütün konularda çözümler sınıf mücadelesinden çıkar.

■ Aydemir Güler

**KÜRT
ULUSALCILARI
YALNIZ DEĞİLDİR.
EMPERYALİZM
2002'CİDİR. SAĞ VE
SOL LİBERALLER
2002'CİDİR. BÜYÜK
SERMAYE, TÜSİAD
2002'CİDİR. SOSYAL
DEMOKRASİ
EN AZINDAN
KEMAL DERVİŞ
BAĞLANTISI
ÜSTÜNDE
2002'CİDİR.**

Hasta adamın mirası paylaşılıyor

EMPERYALİST MERKEZLER, "BÜYÜK GÜÇLER", ARTIK TÜRKİYE'NİN DAĞITILMASINI DA TARTIŞIYOR. "SINIRLARIN YAPAYLIĞINI" KEŞFEDERKEN, CUMHURİYETİN ÇÜRÜK TEMELLERİNİ HATIRLAMALARI DOĞAL.

Bir ara Yalçın Küçük sıkça bundan bahsediyordu. Mealen, "Cumhuriyet bu kadar kolay yıkıldığına göre, temelleri çürük olmalı" diyor, buradan yıkıntının üzerinde tepinme değil, daha iyisini kurma arayışına varıyordu.

Daha iyisini kurmak bizim bu topraklara borcumuz, ama bu "çürüklüğün" bir başka vesileyle, dünyanın dikkatini çekmeyeceğini ve çekmediğini düşünemeyiz. Çürümüş ve çürütülmüş bir cumhuriyetin üzerinde tepinenler, birbirinden ayrılması zor iki farklı varlığı, cumhuriyet ile bir siyasi birim olarak Türkiye'yi, iç içe görüyor ve birinin göçünden diğerinin de ortadan kalkmasını anlıyor. Emperyalist merkezler, "büyük güçler", artık Türkiye'nin dağıtılmasını da tartışıyor. "Sınırların yapaylığını" keşfederken, cumhuriyetin çürük temellerini hatırlamalarını bu nedenle doğal karşılamalıyız.

'TÜRKİYE'NİN DÜŞÜŞÜ'

Birkaç örnek durumu izah etmeye yeter. Bir tanesi, ünlü Foreign Affairs'te yayımlandı. Yazarı Halil Karaveli, "Türkiye'nin düşüşü (Turkey's decline)" başlığını uygun görmüştü, ancak sosyal medyada makaleyi "Türk Cumhuriyeti zayıf temeller üzerine inşa edildi" diyerek duyurdular. Yazıda Anadolu'nun "etnik ve dini/mezhepsel" çizgilerle bölündüğü, bu coğrafyanın ortak bir dil etrafında (önce Yunanca, sonra Türkçe) birleşmesinin dahi bin yıl aldığı iddia ediliyor. Osmanlı İmparatorluğu dönemini, merkezi Osmanlı ve merkezleşmeye direnen Anadolu'lular olarak resmeden yazar, erken 17. yüzyılda İmparatorluk'un isyanlar nedeniyle

"neredeyse çöktüğünü" söylüyor. Anadolu'nun cumhuriyetle birlikte Türkleşmesinin daha da kanlı olduğunu savunan yazar, Osmanlıların Anadolu'nun beşte birini oluşturan Ermenilere, Rumlara ve Süryanilere soykırım uyguladığını belirtiyor. Cumhuriyet rejiminde ise yeni "ezilenler" Aleviler ve Kürtler oluyor. Foreign Affairs yazarının çizdiği tablo bu.

Karaveli'nin iddialarını doğruluk testine tutmanın şu anda bir gereği yok. Görülen ve gösterilmek istenen budur. Devam ediyoruz; 1998-2001 yılları arasında, Hindistan'ın Ankara Büyükelçiliği görevini yürüten M.K. Bhadrakumar, Asia Times'ta yazdığı makalede, Türkiye'nin "yapay sınırları"nın "a can of worms" olduğunu iddia ediyor. Yani, sınırların Türkiye'nin lehine olduğunu, ancak etrafındaki diğer ülkeler için karmaşık ve dezavantajlı bir durum yarattığını anlatmaya çalışıyor. Eski büyükelçiye göre, Türkiye'nin "Kürdistan, zaten Sykes-Picot ile örselenmiş Ortadoğu coğrafyasına daha da büyük istikrarsızlık yaratır" önermesi, Ruslar

tarafından, Moskova ve Kars anlaşmalarının gündeme getirilmesiyle yanıtladı. Çünkü, yine onlara göre, Türkiye'nin Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan'la arasında çizilen sınırların yasallığı büyük oranda tartışmalı. Dış müdahale ve iç savaşla boğuşan Bolşevikler, o dönem Türkiye'ye (ve Brest-Litovsk'ta Almanya'ya) taviz vermek durumunda kalmıştı. İkinci Dünya Savaşı sonrası "sınırları düzeltme" hamlesi de, Türkiye'nin Batı kampının kanatları altına girmesiyle boşa düşmüştü.

Sykes-Picot'yu "gömmeye" çalışan AKP hükümeti, böylece kendi ülkesinin varlığını da tartışmaya açtığının belki de farkında bile değildi. Ama ABD, Rusya, Suriye, Kürtler, Kafkas cumhuriyetleri... hepsi de bazı "tarihsel hataları düzeltmek için" sıraya girmeye başladılar. Bir siyasi varlık olarak geleceğini cumhuriyet ile çizmiş Türkiye'nin, cumhuriyet ile birlikte varlık nedeninin ortadan kalktığı söylenmiş oluyor.

■ Erman Çete

Majestelerine validen telgraf!

Bu noktada, pislige dikilmiş bir "tüy" olarak Kilis Valisi'ni de anıp geçelim. Birinci Dünya Savaşı sonrasında, güya "kendi kaderini tayin hakkı" için, özellikle Osmanlı Kürdistanı ve Irak-Suriye'de fink atan İngiliz ajanları, Paris Konferansı'nın ardından köylere gidip "majestelerine" ya da Milletler Cemiyeti'ne dilekçeler yollatmış. "Halkın iradesi"nin dilekçelere yansıdığını söyleyen İngiltere de, bu vesileyle, bu bölgeleri manda yönetimi altına

alabilmeyi planlamış.

Kilis Valisi NATO'ya dilekçe yazmış mı? Kilis'in kendi kaderini tayin hakkı için çabalamış mı?

O dönemde dahi, ajanlaştırılmaya direnen onurlu Kürt aşiretleri, İngilizler tarafından katliama uğratılıyordu.

Kilis Valisi, objektif bir emperyalizm ajamı olarak, 100 yıl sonra ülkemizi daha da utanç verici bir pozisyona sokmayı başararak tarihe geçti.

'Tek bir başlıkta, somut

"ARTIK BİRİLERİNİN YAN YANA GELİP "YENİ BİR OLUŞUM" DEMESİ HEYECAN VERMİYOR KİMSEYE. HATTA BUNDAN BİR ŞEY ÇIKACAĞINA İNANMIYOR. BİZİM YAPTIĞIMIZ İSE SON DERECE BASİT. ÇOK ÖNEMLİ AMA TEK BİR BAŞLIKTA, FAZLA TARTIŞMADAN, SOMUT HEDEFLER DOĞRULTUSUNDA MÜCADELE EDECEĞİZ."

Gericiliğe Karşı Aydınlanma Hareketi ilk halk toplantısını, kalabalık bir salon etkinliği ile İzmir'de gerçekleştirdi. 5 Mart'ta yapılan etkinliğe konuşmacı olarak Aydınlanma Hareketi'nin çağrı metninin ilk 6 imzacısı da katıldı.

Barış Terkoğlu, Enver Aysever, Hüseyin Aygün, Kemal Okuyan, Orhan Gökdemir ve Özlem Şen Abay'ın konuşmaları ve sonrasında gelen sorulara yanıtlarla geçen etkinlik birçok çevrede heyecan ve ilgi uyandırdı.

Yaptığı çıkış ve çağrıyla dikkat çeken Aydınlanma Hareketi'ne ilişkin merak edilenler bu toplantıdan sonra daha da arttı. Biz de çağrı metninin ilk imzacılarından, Komünist Parti Merkez Komite üyesi Kemal Okuyan'a sorduk: Aydınlanma Hareketi nedir, nasıl çalışacak, amacı ve hedefi ne ve nasıl katkı konabilir?

Gericiliğe Karşı Aydınlanma Hareketi geçtiğimiz hafta sonu İzmir'de dışı açık ilk toplantısını gerçekleştirdi. Neden İzmir?

İlk toplantı Ankara'da da olabilirdi, Mersin ya da Eskişehir'de de... Bu durumda aynı soruya, İzmir'de de olabilirdi yanıtı verebilirdik. Özel bir nedeni yok. Ama bir toplantının "ilk" olması gerekiyordu.

Toplantılarla mı devam edilecek? Yani ağırlık insanlara aydınlanma mücadelesi ve laikliğin önemini anlatılmasına mı verilecek?

Hayır. Toplantılar sürdüreceğimiz mücadelenin önemli bir parçası kuşkusuz. Ne istediğimizi, ne yapmakta olduğumuzu daha fazla kişiye anlatmak, daha fazla kişiyi kabuğundan çıkarmak durumundayız. Ancak biz somut hedefler doğrultusunda hemen mücadeleye başlayacağız. Toplantıların bu mücadeleye katmak gibi bir anlamı da olacak.

Toplantıların nerede, ne

zaman yapılacağı belli mi?

Bir plan hazırladık. Mart ayında 6-7 toplantı daha yapacağız ve devam edecek. Ama dediğim gibi, Aydınlanma Hareketi toplantı düzenlemek için kurulmadı.

Hep aynı kişiler mi konuşmacı olacak bu toplantılarda?

Hayır, bu hem sık değil hem imkânsız. Aydınlanma Hareketi'ne katkı koymak isteyen çok sayıda sanatçı, siyasetçi, akademisyen, sendikacı var ki... Açıklamayı yapan ilk altı kişi belli bir yük üstlenmeye devam edecek, toplantılara gidecek, ama bu isimlere başka kişiler eklenecek.

O zaman hemen bu altı kişinin görevi nedir diye bir soru yöneltsek?

Bu soruya yanıt vermek için önce Aydınlanma Hareketi nedir sorusunu yanıtlamakta yarar var.

Tamam o zaman, sırayı değiştirelim.

Gericiliğe Karşı Aydınlanma Hareketi, bir parti, bir siyasi hareket değil. Bir örgüt de değil. Bir koalisyon, bir ittifak girişimi, bir cephe de değil.

Ama isminde "hareket" geçiyor.

Burada hareket, sözcüğün en yalın anlamıyla hareket; bir mücadeleyi, devimi anlatıyor. Yola çıkarken bir "yapı" kurma fikri hepimize yabancıydı, insanlar artık birilerinin yan yana gelip "yeni bir oluşum" demesinden heyecanlanmıyor. Hatta bundan bir şey çıkacağına inanmıyor. Belki geçici bu bıkkınlık, ama gerçek. Bizim yaptığımız ise son derece basit. Çok önemli ama tek bir başlıkta, fazla tartışmadan, somut hedefler doğrultusunda mücadele edeceğiz.

Nedir bu somut hedefler?

Zorunlu din dersleri, imam hatipleştirme, kimliklerde din hanesi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın varlığı ve faaliyetleri. Türkiye'de çok geniş bir kesim bunlardan şikâyetçi. Aydınlanma kavgasını buralara odaklanarak ve sonuç almayı gözeterek sürdüreceğiz, sonra elbette yeni başlıklar açılacak.

Peki nasıl yürüyecek bu mücadele?

Herkesin yapacağı var. Hukukçu, siyasetçi, eğitim emekçisi, öğrenci, veli, ev kadını, emekli, işçi, işsiz, sanatçı... Karmaşık olmayan yollarla koordine edeceğiz. Çıkış deklarasyonumuz bizim için yeterli. Daha fazla ilkelerimizi tartışmayacağız. Somut adımlar atarken söyleşilerin fikrini alacağız; zaten birden fazla kanaldan yürümek zorunda bu mücadele. Veliler okulların kapısına dayanacak, yürütmeyi durdurma davaları açılacak, etkili bir bilgilendirmeyle insanlara yol gösterilecek.

Bir örgüt olmadan nasıl yapılacak bütün bunlar?

En basit işler için dahi kuşkusuz bir uyum, düzen, karar sistematigi gerekir. Bundan yoksun olmayaacağız. Ancak hiyerarşik bir düzen kurmayacağız. Kurullar, temsilcilikler, komiteler... Bunlardan uzak duracağız. Yola çıkıldı ve niyet belli. Daha fazlasını aramıyoruz.

İlk imzacı altı kişiye dönecek. Bunlar kim?

Çeşitli platformlarda ya da mekânlarda aynı sorunları tartışan, dertleşen, çözüm arayan geniş bir toplamda bir ilk

GERİCİLİĞE
KARŞI

AYDINLANMA
HAREKETİ

hedeflere yöneleceğiz'

itkiyi sağlayan kolaylaştırıcılar diyelim. Bu kadar. Ne eksik ne fazla.

Bu altı kişi içinde iki Komünist Parti (KP) yöneticisi yer alıyor. Bunun anlamı ne? Solda bu projeyi KP'nin projesi olarak gösterenler var.

Örgütsüzlüğün erdem sayılacağı ki-min aklına gelebilirdi! Örgütsüzlük değil de, komünist partisizlik. Kimse CHP'li-ler olduğunda bu soruyu yöneltmiyor.

Ama CHP'nin yönetiminden kimse yok.

Bu, böyle bir ilke koyduğumuzdan değil; CHP'nin tercihlerinin aydınlanmacılıktan uzak olmasının sonucu. Deklarasyon son derece açık, net ve kararlı bir aydınlanmacı tutumu yansıtmaktadır. Bu tutum görüldüğü gibi KP'nin tekelinde değil. Ama o ana kadar hiçbir siyasi parti bu açıklıkla aydınlanmacı bir tutum sergilemedi. Amalar, fakatlarla esnetildi, önemsizleştirildi... Bir de şu var: Bu ülkenin tek sorunu dinselleşme mi diye soruluyor. Hayır. Ancak önemli bir başlık ve bir turnusol kâğıdı. Gericilik "ama Kürt sorunu da var" diyerek yaklaşılacak bir olgu değil. Dediğim gibi biz bir parti kurmuyoruz.

KP'nin durumuna dönsek; KP'nin rolü ne olacak?

KP gericilikle mücadele için elinden geleni yapacak. Örgütsel ve siyasi varlığı ile Aydınlanma Hareketi'ne omuz vermenin yollarını arayacak. Onun gelişmesinden mutlu olacak. Bunu her isteyen yapabilir. Keşke geniş bir kesim aynı doğrultuda mücadele etse. Bunun dışında KP'nin bir rolü yok. Biz birbirimizi dost olarak görüyoruz, ama bu bir ittifak değil. Programımız yok, elimizde basit ama çok anlamlı bir deklarasyon var, o doğrultuda hareket edeceğiz. Sol içi tartışmadan filan da uzak duracağız.

Aydınlanma Hareketi'nin Birleşik Haziran Hareketi'ne (BHH) alternatif olduğunu ileri sürenler var.

Hiç ilgisi yok. BHH hayata tek bir konudan değil, bütünlüklü bakan çok önemli bir denemeydi. Bizim açımızdan sonlandı, ama birçok çevre ve kişi, burada yol almak için emek vermeye devam ediyor. Hedeflenenin gerisinde olduğu açık, bu noktaya gelmesinin nedenleri üzerinde tartışılabilir. Kimisi KP'yi suçlar biz de yola çıkış ilkelerinden uzaklaşılmasından şikâyet ederiz. Bu olur.

Ancak BHH ile Aydınlanma Hareketi'nin karşılaştırılması boşuna. Aydınlanma Hareketi özel bir başlığa odaklanıyor.

Bu nasıl olacak? Gericilikle mücadele emperyalizm ve piyasadan nasıl ayrılacak?

Ayır kimse yok. Aydınlanma Hareketi'ni, İşsizlikle Mücadele Derneği gibi düşünün. Tamam çok daha kapsamlı, ama belli bir soruna odaklanıyor. Bunun dışında da hayat sürecektir elbette. Soruyu bana sorduğunuza göre, söyleyeyim; KP açısından diğer mücadele başlıkları önemini yitirmiyor. Tersine. Aydınlanma Hareketi de, kırmızı çizgilerini belirliyor bu açıdan. Kapsayıcı bir hareket ama sermaye sınıfı, emperyalizm ve ırkçılıkla yollarını ayırmış durumda. Gericilikle mücadele adına saçma arayışlara gireceklere yer yok. Bunları tartışmayacağız bile.

Toplantılardan başka ne söyleyebilirsiniz?

Gazetemiz çıkacak yakında, aylık bir yayın olacak ve çok yaygın dağıtılacak. Geniş bir iletişim ağı kuracağız ve derhal yakasına yapışacağız gericiliğin. Gericilikle mücadele ciddi bir görevdir; düşman da son derece ciddi. Cahil, görgüsüz, zalim, ama ciddi. Hesaplaşacağız.

ZORUNLU DİN DERSLERİ, İMAM HATİPLEŞTİRME, KİMLİKLERDE DİN HANESİ, DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI'NIN VARLIĞI VE FAALİYETLERİ. AYDINLANMA KAVGASINI BURALARA ODAKLANARAK VE SONUÇ ALMAYI GÖZETEREK SÜRDÜRECEĞİZ, SONRA ELBETTE YENİ BAŞLIKLAR AÇILACAK.

Alman siyasetinde öncü sarsıntı

AVRUPA'NIN YARIGÖNÜLLÜ HEGEMONU ALMANYA'DA, YENİ BİR HEYULA, KISA BİR SÜRE ÖNCE ÇIKTIĞI SAHNEDEN AŞAĞI İNMEYE HİÇ NİYETİ OLMADIĞINI, HATTA ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEMDE SİYASET SINIFINI EPEY BİR KARIŞTIRACAĞINI İLAN ETTİ.

Almanya'nın önemli eyaletlerinden Hessen'de 6 Mart'ta yapılan belediye seçimlerinden yeni sağ parti "Alternative für Deutschland" (Almanya için Alternatif - AfD) üçüncü güç olarak çıkınca, siyaset sahnesinde bir "şok" yaşandı. Beş yıl önceki belediye seçimlerinde adı bile geçmeyen AfD'nin, parti oylarını değerlendiren ilk ve geçici belirlemelere göre, bir anda "sıfırdan" yüzde 13,2 gibi çift basamaklı bir oy oranına ulaşması, özellikle Berlin'de "öncü sarsıntı" etkisi yarattı.

Sosyal demokrat SPD ile Başbakan Angela Merkel'in partisi CDU gibi "yerleşik sağa" ve medyaya tepki olarak doğan AfD'nin, sadece varlığıyla bile Alman sağındaki yerleşikliği altüst edip bir yönetim krizine yol açmasından korkuluyor. Özellikle Merkel ve Hıristiyan Demokratların (CDU ve CSU) artan tedirginliği gözden kaçmıyor. Bu arada, 13 Mart'ta üç eyalette yapılacak eyalet meclisi seçimlerinden AfD'nin yine büyük bir sıçramayla çıkması ve CDU ile SPD'yi gölgede bırakması halinde, Alman siyasetinde önemli dalgalanmalar yaşanacağına kesin gözüyle bakılıyor.

Genelde sağcı, güvenlikçi ve korumacı tezler içeren, bu arada neoliberal iktisat politikalarına dişe dokunur bir eleştiride bulunmayan AfD'de, sağcı eğilimleriyle ünlü kurucu ve yürütücülerin yanı sıra destekçileri arasında solculuktan ulusalcılığa geçiş yapmış kadrolar da bulunuyor. Bu yapısı ve ideolojik oluyumuyla, AfD'nin, Türkiye'den örnek aranırsa, bir tür "Aydınlık destekli Sözcü-Yeniçağ koalisyonu" ya da "Vatan Partisi'nin kitlesel versiyonu" olduğu ileri sürülebilir.

Burada iki yol dikkat çekiyor. Emperyalist bir proje olarak AB'nin merkezinde ve çevresinde iki tarz-ı siyasetin yedeğe alındığı gözleniyor. AB'nin iflasa sürüklenen yoksul çevre ülkelerinde sosyalizm tehlikesini önlemek üzere yeni sosyal demokrat partilere (Syriza, Podemos vs.) destek sunulurken, zengin merkezde klasik sağın AfD, Front National veya UKIP türü yeni eleştirel versiyonlarına sempati dağıtılıyor. AfD'nin bu açımdan yararlanarak, "Alman büyük sermayesiyle" yeni işbirliği olanakları arayacağı ve yeni ittifak yolları açabileceği anlaşılıyor.

"BÜYÜK SİYASET" TEDİRGİN

AfD'nin, büyük de olsa merkezi siyaseti doğrudan etkileyemeyecek bir bölge olan Hessen'de ve katılımın yüzde 48'de kaldığı bir belediye seçiminde ulaştığı

AfD lideri Frauke Petry geçtiğimiz ay "yasadışı yollarla ülkeye giren mülteciler gerekirse vurulsun" önerisiyle Türkiye'de de kendisinden söz ettirmişti.

başarı, genel siyaset sahnesinde beklenenden büyük bir yankıyla karşılandı. Buradan da AfD'nin yakın gelecekte çok daha etkili rollere aday olacağı "müjdesi" türetildi. Tamamen ihracata dayalı bir başarının üzerinde yükselen ve Avrupa'yı büyük ölçüde sanayisizleştiren Alman büyük sanayi çevreleri, başlangıçtaki tepkilerine rağmen, herhangi bir programa sahip olmayan bu "nevzuhur" olgunun zaman içinde ortadan kalkacağı tezine yakınlık gösteriyor. Şimdilik...

Angela Merkel'in esen rüzgâra göre yönünü belirlediği, birçok çevreye göre ise resmen sosyal demokratlaştırdığı CDU'nun bir süredir terk ettiği "muhafazakâr ilkeler", AfD'nin gelecekteki rolü ve kalıcılığının temeli olarak yorumlanıyor. Sermayenin güçlenen böyle bir sağ kitle hareketi karşısında düşman bir tavır almasının zor olduğu biliniyor.

Bir süredir, CDU'nun Merkel döneminde boşalttığı sağ ideolojik parkurun AfD tarafından doldurulabileceği ve bu sayede kalıcı olabileceği ileri sürülüyor. Nitekim, bu partinin, daha önceki Republikaner, DVU, Schill-Partei gibi neonazi veya sağ popülist eğilimli partiler ile Korsan Partisi gibi "eleştirel" oluşumların kaderini paylaşamayacağını savunuların sayısı artıyor. AfD, muhafazakâr ilkelerinde ("milli egemenlik") ısrarlı eski Hıristiyan demokratları, bazıları neonazi eğilimli sağ popülistleri, siyasetten ümidini kesmiş "prekarya"yı,

hatta ulusalcılık eğilimi güçlü eski sosyal demokratları bir çatı altına toplamış görünüyor. Yine de şu sıralarda "mültecilere karşı sınırların, AB'ye karşı ulusal egemenlik haklarının ve içeride de Alman kültürünün korunması" dışında bir program sunamaması, zamanla aleyhine dönebilecek bir boşluk olarak değerlendiriliyor.

AfD siyasi bir güç olabilir ve bu güç, Merkel döneminde "kuruluş ilkelerine yabancılaşan ve sosyal demokratlaşan" CDU'nun artık ya hiç el atmadığı ya da yarım yamalak kullandığı tüm ulusalcı-muhafazakâr başlıklara sahip çıkabilir. Sol medyada yayımlanan bazı yorumlarda, AfD'ye egemen "sağ popülistlerin" neoliberal yaklaşımlarıyla ünlü, eski kurucuların mirasıyla aralarına mesafe koymaları ve sosyal güvenlik alanında daha net bir tavır almaları halinde kısa sürede Fransızların Front National'i kadar etkili olabileceği ileri sürüldü.

Her durumda, büyük sermaye AfD ile birlikte önemli bir risk alıyor. Ancak Alman siyasetinde sosyalizmden söz eden ve sosyalizmi hedefleyen etkili bir aktörün bulunmaması, bu tür riskleri fazla tehlikeli kılmıyor. AB'nin zengin merkezinde yeni muhafazakâr oyuncaklar, yoksul çevresinde ise yeni sosyal demokratizm, büyük sermaye için yoksulluk ve gerici ekmeye devam ediyor.

■ Osman Çutsay

Yağmadan köprü, börekten maket!

3. HAVALİMANI, 3. KÖPRÜ, KANAL İSTANBUL... BUNLAR HEP "PRESTİJ PROJELERİ" OLARAK ANILDI. ERDOĞAN ELİNE GEÇEN HER FIRSATTA "BEN DAHA ÖLMEDİM" MESAJINI VERİRKEN İYİ BİRER ARAÇ OLDULAR. YOKUŞ AŞAĞI İNERKEN DURUP NEFES ALMASINI SAĞLADIKLARI İÇİN BİRAZ DA...

6 Mart'ta son tabliyesi konulan 3. Boğaz Köprüsü'nün temeli 29 Mayıs 2013 tarihinde atılmıştı. Erdoğan, bu "mega" projeyi avuçlarını ovuşturarak anlattığı gün "Biz laf değil iş üretiyoruz, Gezi Parkı'nda ne yaparsanız habersiz. Olmadı, yapamadılar. AKP'ye karşı biriken öfkeyle halk, sonraki 1 aylık Haziran sürecinde Türkiye ve dünya tarihinin en büyük direnişlerinden birini gerçekleştirdi. Aradan geçen 2,5 yıldan sonra Erdoğan'ın "söylediğimizi yaparız" içerikli konuşmalarını, kendine tutunacak "zafer" dalları arayan çaresizliğe yormakta sakınca yok. Öyle ki karşımızda Suriye savaşında her yanı çamura bulan, müttefiklerini kaybetmenin eşliğinde bir Erdoğan ve AKP var. Bu nedenle Asya ile Avrupa'yı üçüncü defa Yavuz Sultan Selim Köprüsü'yle birleştirmeyi şeref saymak, bir prestij meselesi de aynı zamanda.

3. Havalimanı, 3. Köprü, Kanal İstanbul... Bunlar hep "prestij projeleri" olarak anıldı. Erdoğan eline geçen her fırsatta "ben daha ölmedim" mesajını verirken iyi birer araç oldular. Yokuş aşağı inerken durup nefes almasını sağladıkları için biraz da...

TALAN, YAĞMA, RANT

Şantiyede 2,5 yıl boyunca yaşanan iş cinayetlerinin basına yansımaması yönünde ciddi baskıların uygulandığı biliniyor. Bu denli imaj kaygılı bir projede AKP ipleri sıkı tutmaya çalıştı ama iş cinayetlerini önlemesi mümkün değildi zaten. 3. köprü şantiyesinden basına yansıyan iş cinayetleri şunlar oldu:

-5 Nisan 2015 tarihinde viyadük ayaklarına beton döküldüğü sırada iskelelerin çökmesi sonucu 3 işçi yaşamını yitirdi. Bir gün önce ise iskeleye "kullanılabilir" onayı verilmişti. Olayın ardından savcılığa sunulan bilirkişi raporuna göre, ölen işçilerde emniyet kemeri yoktu. Ayrıca iskele yere sabitlenmemişti. Raporunda asıl işveren ICA İçtaş-Astaldi Ortaklığı ve alt işverenlerin olaydan sorumlu olduğu anlatıldı. Rapora göre, işe başlanmadan önce Sağlık Güvenlik Planı'nın hazırlanması gerekirdi. Ancak bu plan temel atma töreninden yaklaşık 10 ay sonra hazırlandı. Raporunda, 'Söz konusu plan başlangıçta hazırlansaydı yüksekten düşme riski öngörülebilirdi. İskele devrilmiş olsa bile çalışanlar emniyet kemeri ile çalıştıkları ve yaşam halatına bağlı oldukları için zemine düşmezlerdi' vurgusu yapıldı.

3. köprünün son tabliyesinin yerleştirildiği törende 3. köprü şeklinde yapılmış olan kol böreği Tayyip Erdoğan tarafından gazetecilere dağıtıldı.

-6 Mayıs 2015 tarihinde yüklenici firmaya ait kafesli vincin devrilmesi sonucu iki işçi iş makinesinin altında kaldı. Biri ağır yaralandı, diğeri yaşamını yitirdi. Emniyet kemeri takılı olan işçiler kaza sırasında kemerden kurtulamayıp vincin altında sıkıştılar. Olayın basına yansımaması için işçilerin ailelerine baskı yapıldığı sonradan öğrenildi.

AKP iktidarının ucuz emek sömürüsüne katkısı, işçi düşmanlığı ve hayatları hiçe sayması alışkın olduğumuz şeyler. Buna her yeni projede talan ve yağma politikaları da ekleniyor. 1 Mart 2014'de Resmi Gazete'de yayımlanan Torba Yasa'da Orman Kanunu'nun Ek 9. maddesine "karayolları sınır çizgisi içindeki ormanlık alanlarda yap-işlet-devret modeliyle yapılan tesislerden herhangi bir bedel alınmayacağı"na ilişkin yeni bir fıkra ekendi. Bu fıkra ile 3. Köprü etrafında ve Körfez geçişlerinde yapılaşmanın önü açılarak yeni bir rant alanı yaratılmış oldu.

EKOLOJİK DENGE KİMİN UMURUNDA...

3. köprü projesi kapsamında 381 bin, 3. havalimanı projesi kapsamında da 2 milyon 400 bin olmak üzere toplamda yaklaşık 3 milyon ağacın kesildiği biliniyor. Kesilen ağaçların gelirlerinin

şirketlere bırakıldığı yönünde iddialar ortaya atıldı.

Hazırlanan çeşitli raporlarda 3. köprü, 3. havalimanı ve Kanal İstanbul gibi projelerin, şehirdeki iklimi değiştirebileceğine dair tespitlere yer verildi. Örneğin, İstanbul'da sıcaklığın 2020-2050 döneminde 3 derece artacağı öngörülüyor. Aynı dönemde yaz dönemi yağışlarında azalma, kış dönemi yağışlarında ise artış bekleniyor. Çökme ve trafik sonucu egzoz gazlarının yoğunluğunun ise baraj göllerinde toplanan suyun kirlenmesine yol açması kaçınılmaz olacak.

Bütün bunlar bilinmesine rağmen Davutoğlu köprü inşaatını havadan incelerken, 8 Ocak 2016 tarihinde şu ifadeleri kullandı: "Yavuz Sultan Selim Köprüsü, dünyada köprü mimarisi anlamında bir ilk niteliği taşıyor. Genişlik ve kule yüksekliği bağlamında dünya birincisi bir köprü. Ekolojik denge de en detaylı şekilde çalışmalarla, hesaplarla korunacak. Hiçbir şekilde yeşil dokudan bir kayıp yaşanmıyor, yaşanmayacak. Bu konuda da gerekli bütün tedbirler alındı." Davutoğlu'nun almıyor dediği çevre koruma tedbirlerin neler olduğunu bilen yok. Yine de 3. köprünün yapımında kullanılan tellerin dünyayı 3 defa dolaşabilecek uzunlukta olması belki birilerinin içini rahatlatıyordur, kim bilir?

KEMAL OKUYAN

Çipras, Abdullah

İzmir'e geldi, 95 yıl aradan sonra bir Yunanistan Başbakanı olarak. Kimse Çipras'ı karşılamadı, kimse heyecanlanmadı, kimse haber değeri bile görmedi. Çok değil bir yıl kadar önce Çipras'tı o, "bizim çocuk"tu, hükümeti "devrim gibi"ydi ve biz hiçbir şeyi beğenmiyorduk.

Davutoğlu'nun yanında gülümseyip durdu, "ay ne sevimli" diyen de olmadı, kravat da takmamıştı yine halbuki. Davutoğlu çok sıkı korunuyordu, protestolardan ürküyordu; 8 Mart'tı üstüne, İzmirli kadınının hışmından kaçıyordu. Çipras rahatsız değildi bundan, alışkındı Atina'dan ve artık halk içine pek çıkmamaktaydı. İşçi direnişleri, yürüyüşler sırasında Syriza bakanları pek ortalıkta gözükmüyor, bazı fabrikalarda parti temsilcileri tartaklanıyordu.

Dünyanın bütün Syrizacıları birleşmiş, Çipras'ı yalnız bırakmıştı. Bir yılda satıvermişlerdi anlayacağınız.

Biz hiçbir şeyi beğenmiyorduk.

Beğenen beğenmiş, sonra bir kenara atmıştı.

Kapitalizm bir tüketim toplumu yaratıyor, siyasetçiyi de böyle kullanıyordu. İnsanlar umudu satın alıyor, kısa sürede fos çıkıyor, malın tapon olduğu anlaşılıyor ve hemen yenisi (ya da eskisi yeniden) piyasaya sürülüyordu.

Biz hiçbir şeyi beğenmiyorduk.

Diktatörün karşısına kimler çıkarılmamıştı ki? Abdülatif Şener, Mustafa Sarıgül, Fethullah Gülen, Kemal Kılıçdaroğlu, Selahattin Demirtaş, Bülent Arınç, Abdullah Gül...

Beğenmiyorduk.

Ama her defasında popüler kültür kazanıyordu. İnsanlar inanmak istiyordu, kolay yoldan kurtulmak istiyordu, kahramanların peşine takılmak istiyordu.

Beğenmiyor, işin gerçeğini anlatıyorduk.

Geniş bir kesim diktatöre bağlamıştı geleceğini, sırtını; bu bağ çözülmedikçe diğer geniş kesimin arayışı paniğe dönüşüyor, daha kolay kapılıveriyordu önüne çıkarılan seçeneklere.

Sabır işçiliğiymiş devrimcilik.

Ama bir de işin, daha doğrusu her şeyin

gerçeğini bilenler vardı goygoycular arasında. Çipras rüzgârı eserken azıcık sıkıştırdığımızda "hocam biz de biliyoruz bunları, ne yapıyorsak taktik icabı..." demeye getiriyorlardı.

Türkiye'de ne çok taktik vardı ve biz hiçbir şeyi beğenmiyorduk.

Taktik icabı Erdoğan'ı desteklemişti devrimci taktisyenler; askerden kurtulmak için. Askerden kurtulmak ne anlama geliyordu, şimdi kurtuldular mı sorusunu sormadan Erdoğan'dan kurtulmak için taktikler geliştirilmeye başlandı. Bir ara MHP bile dahil edildi bu taktiklerin içine...

Şimdi umudumuz Abdullah Gül.

CHP taktik icabı Gül'ü tercih ediyor Erdoğan'a. Cemaat "hadi biraz canlan, arkadayız" demekte aylardır. PKK ise hiç lafını sakınmadan "seninle anlaşabiliriz" deyiverdi.

Bütün bunlar taktik icabı.

Herkes birbirini kullanmak istiyor. AKP liberalleri, liberaller AKP'yi; HDP solu, sol HDP'yi; AKP ulusalcıları, ulusalcılar AKP'yi; cemaat CHP'yi, CHP cemaati.

İşte bu noktada açık ve seçik olarak bize devrimci taktisyenler tarafından söylenen şeydu: Devrim diyerek, sosyalizm diyerek siyaset yapılmaz. Siyasetin merkezinde ittifaklar vardır. Siz kendinizle bir ve aynı olanlar dışında herkes-ten uzak duruyorsunuz, hiç şansınız yok.

Sonra diyorlardı ki, peşine takıldığımız aktörlerin ne mal olduğunu biliyoruz ama bizden bağımsız geniş bir kesim onlara inanıyor.

Onları yalnız bırakmamak, hayal kırıklığına uğradıklarında yanlarında durmak gerek. İşte o zaman kitlelerin gönlünü kazanabiliriz!

Taktikle başladık, geldik felsefi bir soruna...

**KAPİTALİZM BİR
TÜKETİM TOPLUMU
YARATIYOR,
SİYASETÇİYİ
DE BÖYLE
KULLANIYORDU.
İNSANLAR UMUDU
SATIN ALIYOR,
KISA SÜREDE FOS
ÇIKIYOR, MALIN
TAPON OLDUĞU
ANLAŞILIYOR VE
HEMEN YENİSİ
(YA DA ESKİSİ
YENİDEN) PİYASAYA
SÜRÜLÜYORDU.**

**“ KÖPRÜYÜ
GEÇİNCEYE KADAR
AYIYA DAYI DEMEK,
DEVRİMCİ SİYASET
KÜLTÜRÜNE
YABANCIDIR.
EVET, LENİN
BİR İTTİFAK
USTASIYDI, LAKİN
MÜTTEFİKLERİNİ
"DÜŞMANIMIN
DÜŞMANI"
ANLAYIŞIYLA
BELİRLEMEDİ.
İŞÇİ SINIFININ
KURTULUŞU
MÜCADELESİNDE,
HAREKETİN
BAĞIMSIZ
KARAKTERİNİ
YOK ETMEYECEK,
TERSİNE
GÜÇLENDİRECEK
VE NİHAİ HEDEFİ
YAKLAŞTIRACAK
ÖZNELERDEN
SEÇTİ. ”**

Gül, ittifaklar ve Lenin

Felsefe paralamadan önce Yunanistan'da insanların hâlâ Çıpras'a oy vermelerinden hareketle şunu söylemeliyiz: Hayal kırıklığı her zaman doğruya, iyiye, güzele yöneltmez. Syriza'nın tabanında bir daralma var, ama bugün beş Yunanlıdan en az biri Çıpras'a oy verecek, inanmasa da. Çok kızanların bir bölümü ise ırkçılara ya da Yeni Demokrasi'ye yönelmiş durumda.

Çünkü umudu satın almış ve tüketmişlerdi.

Daha küçük bir bölüm ise Yunanistan Komünist Partisi'ne yaklaştı. Tek başına kalmayı ve bir avuç yoldaş partisi dışında dünyanın hakaretini yemeyi göze alarak doğruları söyleyen partiye...

Şimdi daha derin meselelere geçebiliriz:

Sosyalizm mücadelesinde cin fikir, parlak buluşlar gündelik-basit manevralarda işe yarar. Ancak iş geniş kitleleri, toplumsal sınıfları, sınıflar mücadelesinin genel seyrini ilgilendirmeye başladığı andan itibaren cin fikirler köylü kurnazlığına dönüşür ve zarardan başka bir sonuç vermez.

"Peşine takıldığımız aktörlerin ne mal olduğunu biliyoruz, ama bizden bağımsız geniş bir kesim onlara inanıyor. Onları yalnız bırakmamak, hayal kırıklığına uğradıklarında yanlarında durmak gerek. İşte o zaman kitlelerin gönlünü kazanabiliriz" türünden bir değerlendirme, bir parti aklı değildir; bir kişi ya da küçük grubun fantezisi olabilir ancak.

Bugün kendisine solcuyum diyen hemen bütün öbekler, buna CHP'nin kanatlarını ve HDP'yi de katıyorum, "asıl hedef"e iman ettiklerini ya söyleyecek ya hissettireceklerdir. Asıl hedef devrim olabilir, sosyalizm olabilir, ne bileyim bağımsız devlet olabilir. Herkesin dünyası farklı.

Ama bu hedef gizlenmiş, örtülmüş ve bir üst akıla emanet edilmiştir. Ondan sonrası tufan!

İstedğini yapabilirsin artık. Çünkü o üst akıl sağlama alınmıştır.

Şimdi... Kendimiz açısından durumu değerlendirelim. Bir öncü parti, daha somut konuşalım, Lenin'in geçen yüzyılın başında kapitalizmin başına sardığı tipte bir parti de, kendi tarihsel misyonu ile siyaset pratiği arasındaki gerilim, açığı üzerine kurulmuştur. İşçi kitlelerinin siyasetle kurduğu bağ ile sınıfın öncü partisinin hedefleri arasında birebir çakışma olmaz.

Ancak... Lenin'in siyaset felsefesinde hiç "aldatmak", kendi misyonlarını gizlemek yoktur; dahası, kendi hedefleriyle gündelik pozisyonlar arasında açık-belirgin bir doğrultu ortaklığı vardır.

Köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı demek, devrimci siyaset kültürüne yabancıdır.

Evet, Lenin bir ittifak ustasıydı, lakin müttefiklerini "düşmanımın düşmanı" anlayışıyla belirlemedi. İşçi sınıfının kurtuluşu mücadelesinde, hareketin

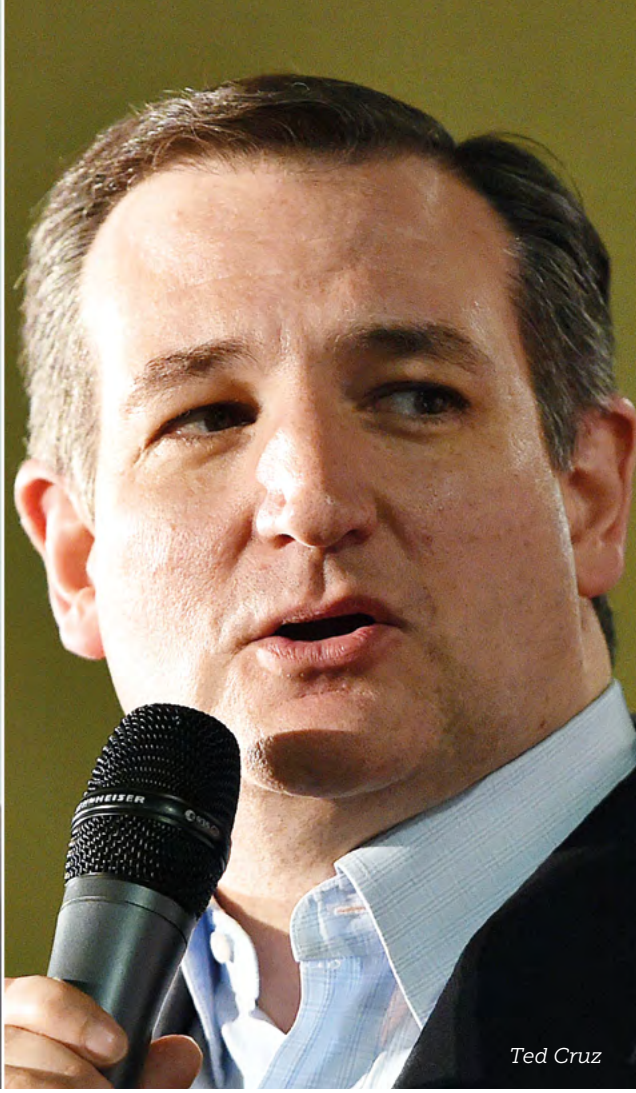
bağımsız karakterini yok etmeyecek, tersine güçlendirecek ve nihai hedefi yaklaştıracak öznelerden seçti.

Şöyle bir şey yoktu yani: Sol umudunu Kürt siyasetine bağlamış, Kürt siyaseti kendi mantığı içinde Abdullah Gül'e göz kırpmış, sol da Kürt siyasetine tutunduğu için Gül'e alıcı gözle bakmaya başlamış, en azından empati geliştirmiş, sesini kesmiş.

Buna ittifak politikası denmiyor. Ne deniyordu?

Marco Rubio

Ted Cruz

Bernie Sanders

ABD'de 'radikaller' zamanı mı?

SEÇİMLERİ KİMİN KAZANACAĞINDAN BAĞIMSIZ OLARAK, ADAY PROFİLİ ABD SİYASETİNİN YENİ ARAYIŞLARDA OLDUĞUNA İŞARET EDİYOR. TRUMP VE SANDERS'IN ADAYLIĞININ ALDIĞI DESTEK, ÜLKENİN ESKİSİ GİBİ YÖNETİLMESİNİN ZORLUKLARINI GÖSTERİYOR.

ABD'de bu yıl yapılacak başkanlık seçimleri için gerçekleştirilen önseçimler sürüyor. Cumhuriyetçi Parti'de Donald Trump önde giderken Trump'ın karşısındaki adayların sayısı da azalıyor. Trump zaferini engellemek için, üçüncü sırada olduğu netleşen Marco Rubio'dan adaylığını bırakması ve Trump karşısında birleşmesi isteniyor. Demokrat Parti'de ise Hillary Clinton'ın seçilmesi büyük olasılık gibi görünse de, Clinton'a karşı aday olan "demokratik sosyalist" Bernie Sanders, Clinton'ı zorlamayı sürdürüyor. Son olarak Clinton'ın anketlerde önde görüldüğü Michigan'da önseçimi kazanan Sanders, Clinton ile arasındaki farkın kapanmakta olduğunu iddia ediyor.

Seçimleri kimin kazanacağından bağımsız olarak, aday profili ABD siyasetinin yeni arayışlarda olduğuna işaret ediyor. Trump ve Sanders'ın adaylığının aldığı destek, ülkenin eskisi gibi yönetilmesinin zorluklarına işaret ederken, ABD'de "düzeni" temsil eden adaylar da, ülkenin bölünmüşlüğüyle karşı karşıya. ABD'de uzun süredir görünmeyen kimi

kutuplaşmalar, Avrupa'da yükselmekte olan "popülist sağın" ve "yeni" sosyal demokrasinin bazı yönlerinin ABD'ye de sıçradığını gösteriyor. Adayların "gerçek dışı" görülen kimi yanları, ABD'nin içeride ve dışarıdaki ihtiyaçlarına karşılık geliyor. ABD medyasının seçimi apolitikleştirme çabasına rağmen, ABD halkı ülkenin geleceğini tartışıyor.

DONALD TRUMP DELİ Mİ?

Cumhuriyetçi Parti'nin ön sıradaki adayı olan Donald Trump, sıradışı kişiliğiyle ve tuhaf açıklamalarıyla ön plana çıkartılıyor. Eğlence sektörünün bir uzantısıymış gibi gösterilmeye çalışılan Trump'ın aldığı desteği bu yaklaşımla açıklamak mümkün değil. Aldığı desteğin büyük bölümü yoksullardan geldiği bilinen Trump, esasında alışıldık popülist sağ siyasetten başka bir şey yapmıyor. Avrupa'da uzun süredir yükselişte olan popülist sağ figürlere benzeyen Trump, aynı zamanda söylemleriyle siyasi yelpazeyi genişleterek, diğer adayların oyun alanını da genişletiyor.

İşkenceden suikasta, hemen her şeyi meşru gören Trump, önceki ABD başkanlarının aksine ülkenin faaliyetlerinin

arkasında durabilecek bir lider figürü çiziyor. Ülke içerisinde daha sert bir yönetim olacağını açıkça söyleyen Trump, dış siyasette de yeni açılımlar vadediyor. ABD'nin Avrupa'yı korumaktan vazgeçmesi gerektiğini söyleyen aday, Rusya ile yakın ilişkiler kurmak istediğini belirtiyor. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin tarafından da desteklenen Trump, Putin ve benzeri liderleri "iş yapılabilir" kişiler olarak gördüğünü bildirerek, şimdikinden de ilkesiz, tamamen pragmatizm üzerine kurulu bir dış siyaset kurguluyor. Bu durum ilk bakışta ABD için bir "avantaj" olarak görülse de, Trump'ın politikasının diğer yönüyle yeni dünyayı kabullenmek olduğunu da söyleyebiliriz. Tek güç olma statüsü zayıflayan ve dünya siyasetini yönlendirme yeteneğini kaybetmesi gerçek bir olasılık haline gelen ABD, mevcut güçlerle anlaşabilecek ve yeni durumlara uyum sağlayabilecek esnekliği kazanmaya ihtiyaç duyuyor. Benzer biçimde Trump'ın Çin'e karşı korumacı iktisadi politikalar izlemeyi savunması da bu kabullenişe denk düşüyor. Bir adım ileriye giderek mevcut ABD Başkanı Barack Obama'nın son yıllarında da bu siyasetin izlerini görmeye başladığımızı söyleyebilir-

Donald Trump

Hillary Clinton

riz. Örneğin, Obama'nın ABD'nin en büyük düşmanları olan İran ve Küba ile anlaşmaya çalışma çabası, esasında ABD'nin Latin Amerika ve Ortadoğu'daki yetersizliklerinin sonuçlarıydı.

Bu durumda Trump'tan daha az gerçekçi olan aday, eski Cumhuriyetçi politikaları sürdürdüğünü söyleyen Ted Cruz oluyor. Cruz her ne kadar "makul" isimmiş gibi gösterilmeye çalışılsa da, önerdiği politikalar bugünün ABD'si için yetersiz kalıyor. Cruz'un içeride Trump kadar destek alamamasının sebebiyse kürtaj karşıtlığı gibi ABD siyasetini normalde meşgul eden meselelerin eskisi kadar ilgi çekmemesi. Cruz hâlâ bu konuları ön plana çıkarırken; Trump, vergi politikasında radikal bir değişime gidileceğini ve "orta sınıf" ile yoksullardan alınan verginin azaltılacağını söylüyor. Zenginlerin "neredeyse hiç" vergi ödemediğini söyleyen Trump, bu insanların bir kısmının kendi dostları olduğunu ancak artık vergiden kaçmamaları gerektiğini belirtiyor. Trump, vergi kanunlarını basitleştireceğini, kaçınılması mümkün olmayan bir biçim-

de şirketlerden %15 vergi alınacağını söylüyor. Trump'ın önerdiği politikalar, muhafazakâr ABD sermayesinin ülkeyi yönetmek için değişime ihtiyaç duyduğunu da gösteriyor.

SANDERS VE "SOSYALİZM"

Demokrat Parti'nin adayı olmak için Hillary Clinton'a karşı yarışan Bernie Sanders, kendisini "demokratik sosyalist" olarak tanımlıyor. Söylemlerinde "%1" karşısında halkı savunacağını belirten Sanders, haftada 40 saat çalışan bir insanın geçinebilme-

si, sağlık sisteminin herkesi kapsamaması gerektiği gibi söylemler kullanıyor. Hillary Clinton'ın 1220 delegesine karşılık, yalnızca 571 delegenin desteğini alabilen Sanders'ın, Demokrat Parti'nin adayı olması zor görünüyor. Ancak Clinton'ın delegelerinin 472'sinin önseçimlerde belirlenmeyen, parti içerisindeki konumları sebebiyle istediğini destekleyebilen "süper delegeler" olması, Sanders ve Clinton arasındaki farkın düşünüldüğünden daha az olduğunu gösteriyor. Kazanın tercihini Sanders önseçimleri kazandıktan sonra, Clinton'ın süper delegelerin oyuyla öne geçmesi olmayacağı ise açık.

Büyük şirketlere karşı olduğunu söyleyen ve "radikalleşmiş" grupların desteğini almayı amaçlayan Sanders'ın görevinin, düzen dışına çıkan unsurları yeniden Demokrat Parti seçmenleri haline getirmek olduğu kimileri tarafından öne sürülüyor. Sanders'ın önseçimi kazanamaması halinde Clinton'ı destekleyeceğini belirtmesi bu iddianın gerçeklik payını güçlendirse de, süreçte bundan fazlası olduğunu da görmek gerekiyor. Örneğin, Sanders büyük çoğunlukla beyazlardan destek alıyor. Time'da yer alan 16 Şubat tarihli bir yazıda siyah seçmenin Sanders'ı "tanımadığı" ve bu sebeple bildikleri bir isim olan Clinton'a oy verdikleri söyleniyor. İrkçilik ve eşitsizlikten en çok etkilenen grubun "düzenin adayı" olan Clinton'a oy veriyor olması ilginç görünse de, ABD medyasının Sanders'a çok az yer vermesi durumu biraz daha anlaşılır kılıyor. Bunun yanı sıra, Sanders söylemlerinde ırk sorununa çok az değiniyor. Clinton ise siyahların çoğunlukta olduğu eyaletlerde, neredeyse tamamen siyahların sorunlarından bahsederek siyaset yapıyor. Time'da yer alan yazıda, kimi zaman Sanders'ın konuşmalarının "oyları kazanmak için değil, oy kaybetmek için" yazılmış gibi durduğu söyleniyor.

ABD siyaseti için "radikal" bir isim sayılan Sanders'ın, Avrupa'da görülen sosyal demokratlardan pek de farkı yok. Sanders, bu anlamıyla "radikalleşmiş gruplar" dışında sermayenin kimi kesimlerini de temsil ediyor. Üniversite eğitiminin daha ulaşılabilir olması, insanların aldıkları maaşla yaşayabilmeleri, sağlık hizmetinin herkesi kapsamaması, ABD halkı için "hayal" olsa da, ülkedeki ayrımlar bunların sermaye için verilmesi gereken tavizler olmaya başladığı izlenimini de uyandırıyor. Uzun süredir işçi hareketinin zayıf olduğu ABD'de, bir yandan asgari ücretin artması için örgütlenme artarken, diğer yandan da ırklar arasındaki eşitsizlik gerilimleri yükseltiyor. ABD'de polis şiddetine karşı artan eylemliliğin, diğer toplumsal hareketlerle buluşmaya başladığı görülüyor. ABD siyaseti ise bu talepleri giderebilecek bir araçtan yoksun. Sanders'ın ABD siyasetine getirdiği politikalar, burjuvazinin yönetmek için baskı dışındaki araçlara da ihtiyaç duymaya başladığını gösteriyor. Sanders seçimi kazanamasa bile, "düzen dışı" gruplara, "radikal" taleplerinin adresi olarak Demokratik Parti gösterilmiş oluyor.

■ Tulga Buğra Işık

İyi sanat ve kesişen yollar...

AYDINLANMACI BİRİKİME SALDIRININ BU DERECE ARTTIĞI BİR DÖNEMDE, NİTELİKLİ ÜRÜNLER ORTAYA KOYMAK, BUNU DA ALIMLAYICISIYLA BULUŞTURMAK İSTEYEN SANATÇILARIN YOLLARININ, İLERİCİ MÜCADELEYİ ÜLKE SATHINA YAYMAK İSTEYENLERLE BİR NOKTADA KESİŞMESİ GEREKİYOR. KADIKÖY CAZ GÜNLERİ BUNUN BAŞARILI BİR ÖRNEĞİNİ OLUŞTURDU.

Nâzım Hikmet Kültür Merkezi'nin beş yıl aranın ardından bu yıl altıncısını düzenlediği "Kadıköy Caz Günleri", on bir konser ve iki panelin ardından sona erdi. Değerli müzisyenleri ve dinleyicileri bir araya getiren etkinlik, öncekilerden farklı olarak bu kez Kadıköy'ün ilerici buluşma mekânlarının dayanışmasıyla gerçekleştirildi. Etkinlik dizisinin ardından Kadıköy Caz Günleri'nin amacına, kazanımlarına ve eksiklerine dair NHKM müzik çalışmalarının sorumlularından Ulaş Özer ile görüştük.

Temel bir soruyla başlayalım: Kadıköy Caz Günleri ne anlam taşıyor; bu etkinliği neden düzenlediniz?

Kadıköy Caz Günleri'ni düzenleme nedenlerimizden biri elbette iyi müziği dinleyicilerle buluşturmak, fakat bunun ötesinde anlamları da vardı bizim için.

Belki kültür sanat alanının durumunu kısaca özetleyerek başlamak iyi olur. Bugün iktidarı ve muhalefetiyle düzen, toplumsal yaşamı dinselleştirip kamusal alanları piyasalaştırırken, çeşitli ideolojik girdiler ve baskı politikalarıyla toplumun aydınlanmacı birikimine savaş açmış durumda. Aydınlanmacılığın temel taşıyıcılarından biri olan kültür sanat alanı da bu saldırının başlıca hedeflerinden. Kültür sanat alanının bu gerici saldırıdan etkilenmemesi düşünülemez.

Sanat, toplumsal yaşamın dışına itildikçe sanatçının özgür üretimine olanak veren zemin daralmakta, sanatçı yalnızlaşma ya da piyasa koşullarına ayak uydurma ikilemi arasında gidip gelirken toplumla birlikte çürümektedir. Bu müdahalenin sanatçılar üzerinde olduğu kadar iyi müziği toplumla buluşturma amacı taşıyan mekânlar üzerinde de yıkıcı etkisi var. Bugün, güçlkle ayakta kalmaya çalışan bu mekânlar da sanatçılarınkine benzer bir ikilem yaşıyor: Kilit vurmak ya da piyasalaşmak... İşte 6. Kadıköy Caz Günleri'ni gerçekleştirmemizin temel amacı, ekonomik çıkar gözetmeksizin bir araya gelen tüm bu sanatçılar, mekânlar ve dinleyiciler arasında gerçekleşen dayanışma pratiğini bir bilinç düzeyine taşımak; bu alanda yeni dostluklar kurmamıza olanak sağlayacak bir temas yüzeyi oluşturmaktı. Amacına da ulaştı.

Türkiye'de az bir dinleyici kitesine sahip olduğu bilinen caz mü-

ziğini, on günü kapsayan geniş bir etkinlikle öne çıkarmanızın nedeni nedir?

Caz, yaşadıkları topraklardan koparılıp köleleştirilen ve Amerikan toplumu içinde ayrımcılık yaşayan siyahların, verdikleri özgürlük mücadelesinin bir ifadesi olarak ortaya çıktı. Bu bakımdan caz müziği boyun eğmeyen, direngen

bir halkın, insanlığın kültürel birikimine kattığı değerli bir hediye. Sadece bu gerçek bile kendi başına bir değer taşıyor. Ancak cazı insanlığın kültürel birikiminde ilerici bir katkı olarak görmemizin nedeni; cazın, Afrika kökenli ritim ve melodi kalıpları ile aydınlanmanın birikimini taşıyan ve burjuva devriminin ifadesi olarak gelişmiş Avrupa müziğinin

bileşiminden yeni bir armoni, form ve ifade biçimi yaratmış olmasıdır. Cazı bu çapta bir etkinlikle öne çıkarmamızın nedenlerinden biri, bu müziğin insanlığın kültürel birikimini sahiplenen aydınlanmacılığı, ilericiliği ve özündeki direngenliktir.

Bir başka neden de caz müzisyenleri ve dinleyicilerinin niteliğiyle ilgili. Tüm müzik türleri gibi caz da piyasalaşmış, kendi kitlesi ile arasında ticari bir ilişki oluşmuştur. Hem üretim hem de tüketim boyutunda, diğer pek çok müzik türüne göre daha çok emek isteyen caz, bu nedenle, müzik piyasası için yaygın ve iyi bir yatırım alanı olarak görülüyor. Caz müzisyenleri, yukarıda sözü edilen piyasa koşullarına ayak uydurma ya da yalnızlaşma ikilemini en belirgin şekilde yaşıyorlar. Nitelikli müzikal üretimini toplumsallaştırmak isteyen, fakat toplumla ilişki kanallarının pek çoğu saydığımız nedenlerden

dolayı tıkanmış, kapatılmış ya da pahalı prodüksiyonlara dönüştürülmüş olan bu müzisyenlerin yolu; aydınlanma mücadelesini ülke sathına yayma mücadelesi verenlerle bir noktada kesişmek durumunda. Caz Günleri'nde olan da bu aslında. Aksi halde mevcut koşullarda ne müzisyenlerin nitelikli müzik üreticileri olarak kalabilmesi ne de dinleyicilerin iyi müziğe kolayca ulaşabilmesi mümkün görünmüyor.

Peki, nitelikli sanat ürünleri ile sürekli vasatın propaganda edildiği toplumsal kesimler arasındaki mesafe nasıl kapanır sizce? Ne yapmak gerek? NHKM bunun için neler yapıyor?

Sanat, toplumsal yaşamdan kopuk bir alan değildir. Tersine, insanlık tarihindeki toplumsal kırılmalara baktığımızda, her kırılmanın sanat alanında bir izdüşümü olduğu ve benzer kırılmaların

sanat alanında da yaşandığı kolaylıkla görülebilir. Çürüyen düzen, toplumsal yaşamı da, sanatı da çürütür.

Ancak bu tür dönemlerin avantajları da yok değil. Tarihe bakınca bugünkü gibi gericilik dönemlerinde sanatçıların kabuklarını kırdıklarını, ülke sorunları üzerine daha fazla düşünmeye başladıklarını, kendi üretim alanlarının dışına bakmaya ve içine düştükleri çıkmazın toplumsal koşullarla bağını kurmaya başladıklarını görüyoruz. Bu iyi bir şey ve bugün klasik olarak sınıflandırılan büyük eserlerin çoğunun bu tür dönemlerde ortaya çıktığını biliyoruz.

Caz günlerine gelecek olursak, bu toplumsal düzende cazın, nitelikli bir müzik olarak var olabilmesi ve yaygın bir şekilde toplumsallaşabilmesinin önünde büyük engeller bulunuyor. Düzen, toplumsal yaşamı ve toplumun sanata dair bilincini dönüştürüyor ve yozlaştırıyor. Bir diğer büyük engel ise cazın, ticari proje ve prodüksiyonların metası olarak toplumun çok küçük bir kesimiyle ilişki kurması. Bu sorunlar kapitalizme, düzene içkin sorunlar. Eşitlikçi bir düzen kurulmadıkça da cazın ve diğer nitelikli sanat dallarının yaygın biçimde toplumsallaşması kolay değil. Gerçek anlamıyla özgür bir sanat üretiminden ise bahsetmek bu koşullarda mümkün görünmüyor. Ancak yine de bu kuşatmada bazı gedikler açmak günümüz koşullarında da mümkün. Biz NHKM olarak bu kuşatmayı yarmaya çalışıyor; sanat, sanatçı ve sanat alımlıyıcısını aynı amaç etrafında biraraya getirmeye çalışıyoruz. Fakat burada ülkenin koşullarından bağımsız yahtılmış bir vaha yaratamayacağımızın da farkındayız. Bize göre iyi sanat yapmanın kendisi bile bugün bir mücadele konusu ve bu mücadele tüm ülke için bir çerçeveye oturtulmadıkça kalıcı sonuçlar almak mümkün değil.

Bu çerçeveden devam edersek, nitelikli olduğu tartışma götürmez Caz Günleri'nin kazanımları sizce ne oldu?

Kadıköy'ün ilerici buluşma mekânları ile kurmak ve geliştirmek istediğimiz birlikte çalışma ve dayanışma bilinci konusunda önemli bir yol kat ettiğimizi düşünüyoruz. Bu mekânların hiçbiri Kadıköy Caz Günleri'nden ticari bir kazanç sağlamadı. Etkinlikte yer alan tüm mekânlar, önümüzdeki süreçte yapacağımız benzer etkinliklerde yer almak, bu etkinliklerin parçası olmak istediklerini ilettiler. Bu bizce önemli bir kazanım.

Konser programını ve içeriğini oluştururken dikkate aldığımız kriterlerden biri elbette "iyi müzik" kriteriydi. Diğer taraftan etkinlikte yer alacak müzisyen ve grupları davet ederken kriterlerimiz arasında bu arkadaşlarımızın "duruşları da" bizim için önemliydi. Bir kısmı zaten dostumuzdu, kimileri ile de bu süreçte tanıştık, iyi bir iletişim geliştirdik.

Etkinliğin ardından NHKM bir çekim merkezi olarak biraz daha belirginleşmiştir. Bunun sonuçlarını önümüzdeki süreçte göreceğimizi umuyoruz.

'Gericiilik ve neoliberalizme karşı mücadele birbirine bağlı'

HİNDİSTAN'DA SOSYALİZM MÜCADELESİ KOMÜNİSTLERİN BİRKAÇ KAZANIMI İLE SINIRLANDIRILAMAZ. SON PARTİ KONGRESİNDE ALDIĞIMIZ KARARLAR DOĞRULTUSUNDA, DEVRİMCİ KARAKTERİMİZDEN ÖDÜN VERMEDEN BİR KİTLE PARTİSİ OLMAYI AMAÇLIYORUZ. HİNDİSTAN'DA SOSYALİST DEVRİMİ GERÇEKLEŞTİREBİLMEK İÇİN KENDİMİZE BU GÖREVİ ÇIKARDIK.

Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri'nin İstanbul'da gerçekleşen Çalışma Grubu toplantısına katılan partilerden biri Hindistan Komünist Partisi (Marksist) idi. HKP(M) Merkez Komitesi Üyesi ve Uluslararası İlişkiler Sorumlusu Arun Kumar Rupanagunta ile Güneydoğu Asya'da emperyalistler arası gerilimler, Hindistan'da yükselen sınıf hareketi ve gericilikle mücadele üzerine konuştuk.

Partinizin en önemli gündem maddesi nedir?

En başta ekonomik kriz. Hint hükümeti kabul etmese de dünya ekonomik krizinden ülkemiz de

etkilendi. İşsizlik, enflasyon ve temel tüketim maddelerinin halka ulaşmaması sorunu öncelikli gündemimiz. Bununla bağlantılı olarak hükümetin krize müdahalesi ikinci gündemimizi oluşturuyor. Bugüne kadar halkın sorunlarını ele almaya niyetli gözükmeyen hükümeti bu sorunlara çözüm bulması için zorlayacağız.

Bir başka konu da hoşgörüsüz- lüğün artışıdır. Ülkemizde ifade özgürlüğüne ciddi oranda artan bir saldırı var. Gerici güçler kişilerin özel hayatlarına girmeye çalışarak kendi kurallarını dikte etmeye çalışıyor. Bir anayasal hak olan kişisel özgürlüklerin korunmasını

istiyoruz.

Ülkenizde gerçekleşen grev dalgası ve Batı Bengal'deki halk hareketini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Konuyu üç açıdan değerlendiriyoruz: Birincisi, işçi sınıfı ve sınıfın verdiği tepkiler. Hükümet, sermayeyi cezbetmek için bir yasa değişikliğiyle iş güvencesine, işçilerin grev yapma ve sendikal örgütlenme haklarına saldırıyor. Bu bir işçi sınıfı sorunu olduğu için, siyasi görüşlerinden bağımsız olarak tüm merkezi sendikaları harekete geçirdik. İki ay önceki grev çok başarılı geçti. Hükümetin bütçe görüşmeleri sırasında

izleyeceği politikalara bağlı olarak bu grev dalgası önümüzdeki günlerde yükselecek.

İkincisi, Batı Bengal konusu. Batı Bengal'de genel olarak sol, özel olarak ise HKP(M), ciddi bir saldırı altında. Son iki yılda Batı Bengal hükümetinin gerici güçleri tarafından 172 yoldaşımız katledildi. Polis ve hükümetin işbirliğiyle saldırılar devam ediyor. 50 bin kişi evinden uzaklaştırıldı, ailelerinin yanına dönemiyor. Her gün kadınlara dönük saldırılar yaşanıyor, HKP(M) üyesi oldukları için kadınlar tecavüze uğruyor. Yerel yönetimlerde demokratik haklar şiddetle ihlal ediliyor; insanların oy kullanma hakları bile engelleniyor. İktidar partisi BJP büyük bir seçim hilesi yaparak insanların yerine oy kullandı. Nisan ayında yüksek olasılıkla bu eyalette yerel seçimler yapılacak ve demokratik bir ortamda gerçekleşmesi için tüm güçleri harekete geçireceğiz.

Son olarak, son dönemde parti önderliğinde gerçekleşen büyük mitingler var. Geçenlerde polis saldırısına maruz kalan çiftçi mitingi bunlardan biriydi. Ayrıca kurduğumuz bir kitlesel platform sayesinde Batı Bengal'in tüm kentlerine, tüm köylerine ulaşabiliyor, sorunlarını tartışabiliyor ve bu çerçevede bir mücadele planı çizebiliyoruz. Yakın zamanda Batı Bengal'in başkenti Kalküta'da bir genel kurul gerçekleştirdik ve ardından 1,2 milyon insanın katılımıyla dev bir yürüyüş yapıldı.

Bölgede ABD ile Çin arasındaki yükselen gerginliğe parti nasıl yaklaşıyor?

Nobel Barış ödülünü maalesef almış olan Obama, göreve geldiğinde politikasını "Asya öncelikli" ilan etmişti. ABD deniz kuvvetlerinin %60'ını Asya-Pasifik bölgesine taşıdı. Pasifik ve Hint Okyanusu'nda askeri egemenlik kurmaya yeltendi. Hindistan ise yakın komşuları ile ilişkilerini geliştirmesi gerekirken ne yazık ki ABD'nin tuzağına düşüyor. Çin'in güçlenmesini engellemek için ABD yandaşlığı yapıyor. Biz saldırılara karşıyız; Amerikan ve Japon deniz kuvvetlerinin Hint Okyanusu'ndaki ortak askeri tatbikatlarını protesto ediyoruz. ABD'nin tüm bölgede egemenliğini yayma çabasında olduğunu düşünüyoruz.

Hindistan'da, özellikle Kerala ve Batı Bengal gibi eyaletlerde büyük destek bulan sosyalizm mücadelesinin durumundan söz edebilir misiniz?

En başta şunu vurgulamalıyız ki, Hindistan'da sosyalizm mücadelesi komünistlerin birkaç kazanımı ile sınırlandırılmaz. Ülkemizde komünistler ve özellikle partimiz, Kerala, Batı Bengal ve son 35-40 yıldır iktidarda olduğumuz Tripura'da güçlü. Ayrıca, Tamil Nadu, Andhra Pradesh, Telengana gibi ülkenin başka bölgelerinde de güçlü

Hindistan Komünist Partisi (Marksist) Merkez Komitesi Üyesi ve Uluslararası İlişkiler Sorumlusu Arun Kumar Rupanagunta

köklerimiz var. Son parti kongresinde ve örgüt gündemli genel kurulda ülke çapında etkimizi yaymamız gerektiğine karar verdik. Devrimci karakterimizden ödün vermeden bir kitle partisi olmayı amaçlıyoruz. Hindistan'da sosyalist devrimi gerçekleştirebilmek için kendimize bu görevi çıkardık. Bu amaçla sosyal konular ile ekonomik konuları birlikte değerlendirmemiz gerektiğini saptadık. Ülkemizde kapitalist sömürünün yanında feodal kalıntılar hâlâ mevcut. Dolayısıyla çiftçi hareketinin yanında bir işçi sınıfı hareketi inşa etmek için bu

iki sorunu birden işlememiz gerekecek.

Partinin son kongresinde parti programında önemli değişiklikler oldu mu?

Son kongrede herhangi bir program değişikliği olmadı. Ancak son 20-25 yıldır takip ettiğimiz stratejik-taktiksel çizgimizde birtakım değişiklikler-düzeltilmeler yaptık. Parlamenter mücadelenin yanında aynı zamanda sınıf mücadelesini de içeren bir sol-demokratik cephe inşa etme yönünde bir çalışmamız olacak. Bu cephe, işçilerin ve çiftçilerin birliğine dayanacak, köylülük ve küçük burjuvazinin tüm kesimlerini kapsayacak, fakat esas olarak onları sınıf mücadelesini kanalize edecek.

Ülkemizde gittikçe güçlenen gerici karşı mücadelesinin, neoliberal politikalara karşı mücadeleye bağlı olduğuna kanaat getirdik. Komünistler olarak, ekonomik krizde egemen sınıfların işçi sınıfına yönelttiği saldırılara ve gerici güçlerin yükselişine karşı mücadeleye yoğunlaşmamız gerektiğini düşünüyorum.

Son olarak, Vietnam'da gerçekleşecek 18. Uluslararası İşçi ve Komünist Partilerinin Toplantısı'nın hazırlıkları için 20-21 Şubat'ta İstanbul'da yapılan Çalışma Grubu toplantısını nasıl değerlendirebilirsiniz?

Çok başarılı buldum. Aslında son yılların en verimli toplantısını gerçekleştirdiğimizi söyleyebilirim. Bir sonraki toplantının yeri ve konusunun kararlaştırıldığı bu toplantıda Komünist Parti'yi, çabası için hepimizin tebrik etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Hindistan'da komünist hareket

Komitern'de N.R.Roy ile temsilen edilen Hintli komünistler 1920'de ülke dışında örgütlenmeye başlıyorlar. Aralık 1925'te ilk resmi kongrelerini İngiliz sömürgeciliği altındaki Hindistan'da toplayarak Hindistan Komünist Partisi'ni (HKP) kuruyorlar. 2. Dünya Savaşı sırasında Gandhi'nin 'Hindistan'ı terk et' eyleminin kiteselleştiği bir dönemde Sovyetler Birliği'nin Alman faşizmine karşı İngiltere ile kurduğu ittifak HKP'nin İngiliz sömürgeciliğine karşı mücadeleyi geri çekmesine sebep oluyor. Gandhi'nin liderliğinde Kongre Partisi ulusal bağımsızlık hareketinin baş aktörü haline geliyor. Böylece HKP sömürge güçlerine karşı güçlü bir cephe yaratma fırsatını kaçınıyor.

1947'de bağımsız olan Hindistan 1950'de laik bir cumhuriyet vasfı kazanıyor. Bu dönemde HKP'nin Telegana'da başlattığı silahlı köylü isyanı başarısızlığa uğruyor. Silahlı mücadeleyi terk eden HKP bu tarihten itibaren parlamenter bir mücadele vermeye başlıyor. Hindistan'ın Sovyet dostu Bağılantısız Ülkeler Topluluğu'na önderlik ettiği dönemde HKP büyük bir toplumsal taban elde ediyor. 1950'lerde hem parlamentoda ana muhalefet konuma geliyor hem de Kerala'da ilk defa bir eyalet hükümetine seçiliyor.

1964'te Çin-Sovyet gerilimi HKP'yi bölüyor. Sovyetik eğilimli HKP'den kopanlar Çin'e yakın HKP(Marksist)'i kuruyorlar. HKP(M) Hindistan'da sınıf mücadelesiyle daha canlı bir ilişki kuruyor. Batı Bengal, Kerala, Andhra Pradesh, Tamilnadu'da gerici hükümetlerin politikalarına karşı halkı harekete geçiriyor.

İki partinin de güçlü gençlik örgütleri, işçi ve çiftçi sendikaları var. Partiler arasında 1980'den sonra yakınlaşmalar oluyor. Seçimlerde HKP(M)'nin başını çektiği ve sosyalist partilerin de katıldığı Sol Cephe ittifakına HKP de destek veriyor.

Hindistan'da 1990'lardan itibaren neoliberal politikalar izleyen Kongre Partisi ilk defa parlamenter çoğunluğu 2014 genel seçimlerinde Hindu milliyetçisi ve dinci BJP'ye kaptırdı. 'BJP'yi geriletme' adına Kongre Partisi'ne zaman zaman yaklaşan komünist partilerin oylan son yıllarda düşme eğiliminde. 2011 eyalet seçimlerinde hem Kerala eyalet hükümetini hem de 1977'den beri seçildikleri Batı Bengal eyalet hükümetini kaybeden HKP(M) yalnız yoksul Tripura'da yönetimdeki konumunu koruyor.

Markсист klasikleri nasıl okumalı?

MARKSİZM, LENİN'İN KATKISINI DA İÇEREN BİR KAPSAMDA, SINIF MÜCADELESİNİN GELİŞİM SÜRECİ İÇİNDE OLGUNLAŞAN BİR TEORİ. BU OLGUNLAŞMANIN DORUK NOKTASI, EKİM DEVRİMİ'NE GİDEN SÜREÇ VE LENİN'İN BU SÜREÇTE ORTAYA ÇIKAN TEORİK ÜRETİMİDİR.

Klasiklere ilişkin bir ilk okuma, teorinin en az olgun olduğu bir noktadan başlamak durumunda olmamalıdır, ama marksizme dair bir ilk bilgilenme evresine de sahip olmalıdır. Komünist Manifesto, Feuerbach Üzerine Tezler, Alman İdeolojisi, Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesi'nin Sonu, Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm bu açıdan uygun yapıtlardır. Bu yapıtların, hızlı okunmaktansa, bütün klasikler gibi "iyi sindirilerek" okunmasında yarar olacaktır.

Öte yandan, okur, teorinin bütünsel gelişimine olabildiğince hızlı bir biçimde vakıf olmaya çalışmalıdır. Bir diğer deyişle, zirveye, yani Ekim'e ve Lenin'e ulaşmayı çok uzun bir vadeye yaymamaktır esas olan. Çünkü aslında en doğrusu, teorinin bütününe, bu bütünün tarihsel gelişimine, teorinin ve pratiğin doruğundan bakabilmektir, bundan sonra, sürekli olarak... Bu, ilk okumanın, klasikler açısından olabildiğince sadeleştirilmesi; ilk okumayı ağırlaştırabilecek yapıtların, genişletilmiş bir okumanın parçası haline getirilmesinin verimli olacağı anlamına gelir.(1)

Bu yapıtlardan sonra, ikinci aşamada, Marx'ın ve Engels'in Fransa ve Almanya'daki 1848 devrimlerini çözümleyen çalışmaları (Fransa'da Sınıf Savaşları; Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i; Almanya'da Devrim ve Karşı Devrim) ve Paris Komünü konulu Fransa'da İç Savaş okunabilir. Sonrasında da, Almanya'da sosyal demokrat hareketin gelişimindeki teorik ve pratik zaafırlara ilişkin iki

temel esere, Gotha Programı'nın Eleştirisi ile Erfurt Programının Eleştirisi'nin okunmasına geçilebilir.

Okur, bütün bu yapıtların içeriğinin, marksizmin Rusya'daki devrim sürecindeki olgunlaşmasında, Lenin tarafından çeşitli kesitlerde, çeşitli başlıklarda tekrar tekrar ele alınacağını akılda tutan bir okuma gerçekleştirmelidir. Kurucuların teorik üretimi ile Lenin'in büyük katkısı arasındaki hat üzerinde dikkatle durmak, teorinin gelişimini kavrayabilmek açısından önemlidir. Örneğin, Lenin, 1905'deki, 1917'deki devrim sürecinde sık sık Marx'ın ve Engels'in 1848 çözümlerine dönecektir.

EŞİTSİZ GELİŞİM

Marksizmin gelişim süreci, aynı zamanda, eşitsiz gelişim yasasının marksizmin önemli bir parçası haline gelme sürecidir de. İşçi sınıfına öncülük, devrim süreci, kapitalizmin emperyalizm evresine girmesi gibi bir dizi önemli başlıktaki leninist katkı, eşitsiz gelişim yasasının çeşitli alanlardaki ifadeleridir. Bu nedenle, klasikler okunurken, eşitsiz gelişim yasasına ve bunun Marksist teori-deki yerine ilişkin özel bir çalışma da gerçekleştirilmelidir.

Teorinin gelişimini izleyebilmek açısından Ne Yapmalı'yı başlı başına ayrı ve özel bir yere yerleştirerek okumak gerekir. Çünkü bu yapıt, marksizmin daha önce yanıtlamak için uygun devrim sürecini bulamadığı, işçi sınıfına siyasal

öncülük gibi, sosyalist devrim açısından yaşamsal olan bir konuyu marksizmin merkezine taşımaktadır.

Sosyalist devrim teorisinin gelişimi açısından, 1905'deki burjuva devrim süreci ile ilgili İki Taktik'i, 1917 yılının başlıca yapıtı Nisan Tezleri ile ardı ardına ve içerdikleri değişimler, farklılıklar ve kalıcı öğeler (burjuva devrim süreci ile sosyalist devrim süreci; ittifaklar, köylülük) açısından okumakta yarar vardır.

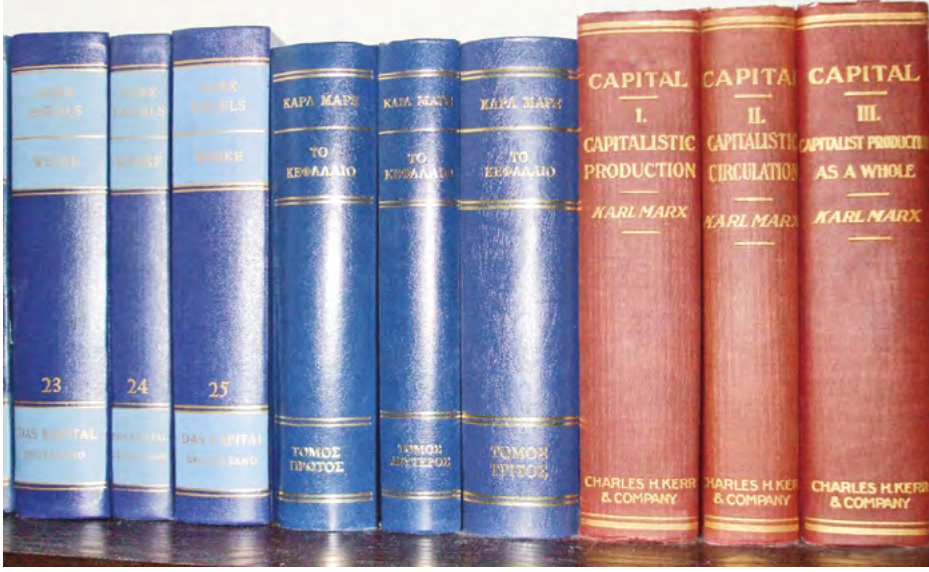
Buna ek olarak, İki Taktik ve Nisan Tezleri, mutlaka, yine Marx'ın ve Engels'in 1848 devrimlerine ilişkin çözümlerleri ile sürekli içinde okunmalıdır.

Lenin'in 1916 tarihli Emperyalizm kitabı da, mark-

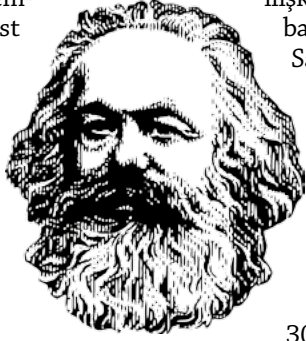
Okuma listesi

- Karl Marx: Fransa'da Sınıf Mücadeleleri, Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i, Fransa'da İç Savaş, Gotha Programı'nın Eleştirisi
- Friedrich Engels: Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesi'nin Sonu, Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, Köylüler Savaşı, Almanya'da Devrim ve Karşı Devrim, Erfurt Programı'nın Eleştirisi
- Karl Marx, Friedrich Engels: Komünist Manifesto, Yazılama Yayınevi; Alman İdeolojisi
- Vladimir Lenin: Ne Yapmalı, Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği, Emperyalizm, Nisan Tezleri, Devlet ve Devrim
- Gelenek Kitap Dizisi/Dergisi, Bütün sayılar; özellikle Sayı 49'dan itibaren, yukarıda listelenen klasiklerin çoğuna ilişkin özel makaleler

sizmin gelişimi açısından, özel bir yere sahiptir. Emperyalizm, kapitalizmin en son evresi, sosyalist devrimin öngünü, kapitalizmin şiddete ve gericiğe yönelik eğiliminde genel bir artışa düşen evresidir ve teorinin en güncel, en olmazsa olmaz başlıklarından biridir. Bu okuma Lenin'in emperyalizm olgusunu, sosyalist devrim ve öncü örgüt/parti ile ilişkisi içinde değerlendirildiğini akılda tutmalıdır. Çelişkilerin neden emperyalist zincirin zayıf halkalarında biriktiği, ama devrimin neden bu halkalardan sadece birkaçında, ve hatta ancak bir tanesinde gerçekleşebileceği; bunun devrimci öznenin varlığı, hazırlığı ile ilişkisi... Emperyalizm okuması gerçekleştirilirken, tek tek emperyalist ülkeler kadar ve asıl, emperyalist sistemin bütünü üzerinde durmak gerektiği... (2).

Bu tür bir ilk okuma kapsamındaki son eser olarak Devlet ve Devrim de tıpkı Ne Yapmalı ve Emperyalizm gibi sosyalist devrim bağlamına yerleştirilerek okunmalıdır: İşçi sınıfı burjuva

devlet aygıtını ele geçirmek zorundadır ama proletarya diktatörlüğü ve burjuvazinin tasfiyesi, burjuva devlet aygıtının parçalanmasını, yerine yeni bir devlet aygıtının geçirilmesini gerektirir. Burjuvazi, eski devlet aygıtı ile tasfiye edilemez çünkü. Devlet ve Devrim'e

ilişkin okumanın da, devlet başlığında, Fransa'da Sınıf Savaşları'ndan Fransa'da İç Savaş'a doğru gerçekleşen olgunlaşmaya dikkat etmesi gerekecektir.

Türkiye'de marksizmin, leninizmin gelişkin bir okumaya tabi tutulmasında, 1986 yılında çıkarılmaya başlanan ve bu yıl 30. yaşını geride bırakmakta olan Gelenek dergisinin özel bir yeri ve rolü vardır. Okur, bu nedenle, Gelenek'in eski sayılarına, özellikle de Marksist teoriye ilişkin okumaları yönlendiren sayılara ve yazılara ulaşmaya çaba gösterebilir. Bu sayılar ve içerdikleri yazılar, marksizme ilişkin verimli ve aydınlatıcı bir okuma için vazgeçilmez kaynaklardır (3).

■ Can Cev

Notlar

(1) Bu ikinci gruptaki eserlerden bazıları şöyle sıralanabilir: Doğanın Diyalektiği (Engels), Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni (Engels), Anti Dühring (Engels), Halkın Dostları Kimlerdir (Lenin), Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi (Lenin), Bir Adım İleri İki Adım Geri (Lenin). İlk okumada yer almasalar da, bu ikinci gruptaki her bir yapıtın, teorinin gelişiminde nasıl bir halkaya denk düştüğüne dair bir bilgi edinimi daha ilk okuma sırasında mutlaka gereklidir. Örneğin, Bir Adım İleri İki Adım Geri, ünlü tüzük tartışmasıyla, Bolşevizm ile Menşevizm'in doğumunu yansıtmak açısından önemlidir. 1844 El Yazmaları, Felsefenin Sefaleti, Ücretli Emek ve Sermaye gibi eserler ise daha sonraki, marksizme derinlemesine yönelen okumaların konusu olmalıdır. Çünkü bunlar, marksizmin belirli bir düzeydeki olgunlaşmasının öncesindeki çalışmalarlardır.

(2) Marksizmin bütününe ilişkin bir okuma bir dizi düzeyi içermek durumundadır. Sadeleştirilmiş bir ilk okuma, genişletilmiş bir okuma... Bunların yanı sıra, başlı başına, tematik okumalara gidilebilir. Baştan sona marksizmde, leninizimde, örgüt/parti, devlet, devrim, emperyalizm, ulusal sorun gibi. Öte yandan, belirli klasikler kuşkusuz teorinin gelişiminin köşe taşları olmakla birlikte, bunların yanı sıra, içinde, çok sayıda makalenin, mektupların, küçük çaplı eserlerin olduğu koskoca bir hazine vardır. Okur, marksizme ilişkin daha da bütünlüklü, derinlemesine bir birikim açısından, klasikler dışındaki bu hazineyi de belirli bir plan uyarınca mutlaka okuma listesine katmalıdır.

(3) Gelenek'in eski sayılarına Komünist Parti'nin il ve ilçe örgütleri ile temasa geçerek ulaşmak mümkündür (www.kp.org.tr). Bu temas, Gelenek sayılarına ulaşmanın yanı sıra, KP ilçe örgütlerindeki okuma gruplarına katılarak kolektif bir okuma gerçekleştirmek açısından da anlamlıdır. "Klasikler nasıl okunmalı" sorusuna verilecek anlamlı bir yanıt da, "örgütlü, kolektif bir okuma"dır. Ancak, kolektif okuma da hiçbir durumda, bireysel olarak gerçekleştirilebilecek derinlemesine bir okumanın yerini almamalıdır, alamaz. Krupskaya, anılarında, Lenin'in 1890'ların başında Petrograd'a gelişinin, ilk olarak, "Petrograd'a marksizmi çok iyi bilen bir genç gelmiş" şeklinde duyulduğunu aktarır. Bu, genç Lenin'in, Marksizm'e ilişkin, birkaç yıla yayılan, yoğun çalışmasının ürünüdür.

AKP'nin ülkesinde ölmemenin yolu

Özgür Şen

Türkiye'de ölüm kol geziyor ve ülkeyi yöneten AKP'nin yurttaşların en temel hakkı olan yaşam hakkı konusundaki tutumu bir yapamama haliyle açıklanamaz durumda. Durmadan ölüyor olmamız bir beceriksizliğin sonucu olarak görülemez. Tam tersine bizi bazen bizzat bu iktidar öldürüyor, bazense ölmemizin koşullarını yaratıyor. Her durumda esas sorumlu değişmiyor.

Ancak daha önemlisi Türkiye'yi ölümlerin hakim olduğu bir ülke haline getirenlerin, ülkeyi tam bu noktada tutmakta kararlı oluşları...

Türkiye'de tablo yakın zamanda değişmeyecek. Hatta belki daha kötüye gidecek.

Suriye'deki savaşın bir parçasıyız artık. AKP'nin bizi Suriye'deki savaşa sürüklemeye suçlanması her zaman yetersizdi. Çünkü AKP bu savaşa dahil olan değil, bizzat bu savaşı çıkartan öznelerden bir tanesiydi. Savaşı çıkartanlar şimdi bu savaşın devam etmesi için ellerinden geleni ardlarına koymuyorlar. Cihatçı çetelerle ilişkileri sürdürüyor, sınırın ötesinde ve bu tarafında provokasyon peşinde koşuyor, meşru Suriye hükümetinin lehine olabilecek her türlü uluslararası çabayı engellemeye çalışıyorlar. AKP'nin gücünün artık neye yettiği ve bunları ne kadar başarabildiği ayrı bir tartışma konusu. Önemli olan bu niyet ve somut çabaların ülkemize ölüm olarak geri dönmesi.

Üstelik Suriye'deki çatışmaların şiddeti bir şekilde azalsa dahi sorunun uzun yıllar boyunca etkisini hissettireceğini herkes kabul ediyor. Avrupa Birliği ile Türkiye görüşmelerinde kamuoyunun aslında oldukça belirsiz kalan vize muafiyet konusuna odaklanmasını AKP istedi. Oysa görüşmelerin temel eksenini Suriye'deki insani problemlerin süreceği ve bunun hem Türkiye'yi, hem de Avrupa'yı etkileyeceği gerçeği belirledi. Bu problemin kaynaklarının tartışılacağı masa o değildi, ama problemin süreceğinin rahatça ve neredeyse gülerken kabul edilmesi, bu ahlaksızlık ve yüzsüzlük de savaşın sorumlularından olan Türkiye ve Avrupa'nın yöneticilerine çok yakıştı.

Sorun sürecektir. Büyük sorunun bir parçası olarak şiddet de... Sınırın bu yanına bombalar düşmeye devam edecek, cihatçı çeteler eylemler yapacak, göçmenler boğulacak. İnsanlar ölecek.

Suriye böyle de artık Suriye'deki meselelerden soyutlanamayacak Kürt illeri farklı mı?

Kürt hareketinin eski cumhurbaşkanı Gül'ü dahi içine alan farklı kesimlere yaptığı ittifak önerileri bir müzakere sürecinin işareti olarak elbette okunabilir. Ancak bu işaretler şiddetin azalacağı anlamına gelmiyor. Savaş ve müzakerenin sürecin iki boyutu olduğunu hepimiz öğrendik artık. Hem bu iki taraf için de böyle. Dolayısıyla, iki taraftan gelen buna benzer müzakere işaretleri, baharda şiddetin daha da artacak olmasına dair ipuçlarıyla çelişmiyor. Suriye'deki denklemin şimdilik çözümsüz görünmesi de Kürt illerindeki çatışmaların şiddetini artıracak bir durum ne yazık ki... Bölgesel bir sorun haline gelen Kürt sorununda belirsizlik arttıkça herkes pazarlık gücünü artırmak için masaya daha fazla ölüm koyuyor.

Ölüm denilince dahası da var üstelik. İşçi cinayetleri, kadınların bir şekilde hayatlarına girmiş erkekler tarafından durmadan katledilmesi, trafikte şurda burda yok yere öldürülmemiz, liste böyle uzayıp gidiyor.

Bu sorunlara rağmen yaşamaya çalışmak mı, yoksa bu problemlerin üstüne gitmek mi? Bugün önümüzdeki soru bu. Türkiye yaşamak için değişmek zorunda. Başka türlü yaşamak somut ve gerçek bir seçenek olarak önümüzde dururken, bu ülke değişebileceken, tüm bunlara alışmak nasıl kabul edilebilir?

Zor mu? Tamam ama ne kolay? Yaşamak mı?

"Kadını, 'başında örtü var, başında örtü yok' diye ayrıma nasıl tabi tutarsın? Yani 'başında örtü varsa kadın değil, başında örtü yoksa kadındır', böyle bir tanımlama olabilir mi? Yıllarca bu ülkede bu yapıldı. Eğer başında örtü varsa üniversiteye, okullara, devlet dairelerine, işe almadılar, yoksa aldılar. Ayrımcılığın ta kendisi bu, bunu yaptılar. İşte bunu biz değiştirdik. İnsan olduğu için değer verdik, giyiminden kuşamından dolayı değil"

**Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan,
HAK-İŞ'in Kadın Emeği Buluşması'nda**

8 MART 2016

KOMÜNİSTLERİN YANITIDIR:

KADINLA ERKEK EŞİT DEĞİLDİR DİYEN SEN DEĞİL MİSİN?

Erdoğan, devlet destekli şeriatçı sendikanın düzenlediği "Kadın Emeği Buluşması"nda, kadınların bir kısmının yıllarca diğer kadınlarla eşit muamele görmediğini iddia etti.

İddialarına kendilerinin bu ayrımcılığı bitirdiklerini, kadına değer verdiklerini ekledi.

"Kadın ve erkeği eşit konuma getiremezsiniz, o fitrata terstir" diyen birisinin kadınlara insan oldukları için değer verdiğini iddia etmesi yalancılıktır. Erkeğin kadının üstünde olduğunu düşünen birisi, en başta kadının insanlığını reddediyordur zaten.

Kadına verilen değer ölçülerinden sayılabilecek bir şey, örgütlülük olabilir. 2014 yılı verilerine göre erkek işçilerde sendikalaşma oranı %8.8 kadın işçilerde ise %4.4'tür! Erdoğan'ın "kadınlara değer veriyoruz" yalanını söylemek için Hak-İş kürsüsünü seçmiş olması pek isabetlidir. Ayrımcılığın daniskasını gösteren sendikalaşma oranları ortadadır.

Hak-İş'in "Kadın Emeği Buluşması" düzenlemesi de

isabetli olmuştur. Kadın emeğinin üzerine pek güzel yerleşmiş bir sendikadır. Hak-İş'in badem bıyıklı yöneticileri için sendika, kadın ve erkek işçilerin hakları için mücadele eden bir örgüt değil, milletvekilliği için bir sıçrama tahtasıdır.

Başında örtü olan kadınlara yapılan ayrımcılığa gelince...

Tüm insanlar, belirli toplumsal ve mesleki gerekleri karşılayarak, ayrımcılığı bizzat teşvik etmeden, istedikleri şekilde giyinebilmelidir.

Ama el kadar kız çocuklarının yobazların zoruyla örtü altına sokuldukları bir ülkede, "giyim kuşam" üzerinden din sömürüsü yapmanın da artık sonuna gelinmelidir.

Yobazların milyonlarca insana dönük "giyim kuşam" dayatmalarına son verilmelidir.

Devlet dairelerinde, üniversitelerde, hatta ilköğretim okullarında dini giyim ve sembollerle yürütülen kara propagandaya, din dayatmalarına giydirilmek istenen özgürlük kisvesine halkımızın karnı toktur.

iletisim@kp.org.tr

www.kp.org.tr

/kpninsesi

**KOMÜNİST
PARTİ**